

US-SAK NR: 29/2013

SAKSANSVARLIG: ØKONOMIDIREKTØR

HANS CHR SUNDBY

SAKSBEHANDLER(E): ØKONOMIDIREKTØR

HANS CHR SUNDBY

ARKIVSAK NR: 2013/671

UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG
BIOVITENSKAP

UNIVERSITETSDIREKTØREN

Budsjettmodell NMBU

Dokumenter:

a) *Saksframlegg*

b) Vedlegg:

1. Budsjettfordelingsmodell for NMBU - Høringsbrev 4 mars m/vedlegg
Forslag til intern budsjettfordelingsmodell - Utvalgsrapport
Budsjettmodell NMBU - 4 oppfølgerspørsmål
2. Oppsummering av høringsuttalelser og høringsuttalelser

Forslag til vedtak

Ås, 23. april 2013

Siri Margrethe Løksa
universitetsdirektør

Budsjettmodell NMBU

Fellesstyret for NMBU nedsatte i desember 2012 et arbeidsutvalg som fikk i mandat å utarbeide forslag til ny budsjettmodell for NMBU. Utvalget la i februar, enstemmig frem sitt forslag, og dette ble behandlet av Fellesstyret i møte 5. mars. Sekretariatet for fellesstyret har i etterkant sendt utvalgets rapport på høring til de to institusjonene. Universitetsdirektøren legger derfor frem denne saken slik at styret kan avgi en høringsuttalelse på vegne av institusjonen. Vedlagt følger utvalgets rapport i tillegg til utvalgets respons på noen spørsmål som ble reist under Fellesstyrets første behandling av saken.

Om utvalget

Utvalget som Fellesstyret nedsatte for å utarbeide forslag til ny budsjettmodell har hatt følgende sammensetning:

- instituttleder Ragnar A. Øygard, (leder), Handelshøyskolen UMB
- seniorrådgiver Per Heitmann, økonomiavdelingen ved Universitetet i Oslo
- økonomisjef Ann Kristin Øyen, Institutt for kjemi og bioteknologi
- instituttleder Olav Reksen, Institutt for produksjonsdyrmedisin
- kontorsjef Solfrid Odnes, Institutt for mattrygghet og infeksjonbiologi NVH
- Førsteamanuensis Hans Ekkehard Plesser, representant for Forskerforbundet ved UMB

Økonomisjef ved NVH Jan Aldal og økonomidirektør ved UMB Hans Chr Sundby har utgjort sekretariatet for utvalget.

Kort om foreslått budsjettmodell for NMBU

Utvalget har foreslått en budsjettmodell bestående av tre hovedkomponenter, og som i stor grad samsvarer med Kunnskapsdepartementets modell for finansiering av universiteter og høyskoler. Den foreslåtte modellen inneholder et basiselement som skal være stabilt og ivareta langsiktige forhold og resultatkomponenter knyttet til undervisning og forskning.

Basis	Utdanning		Forskning			
	Avlagte 60-studiepoengsenheter	Ut- og innreisende studenter	Avlagte dr. grader	Publiseringspoeng	Tildelte EU-midler	Tildelte NFR-midler

Utvalget foreslår å benytte de samme kategorier for resultatparameterne som Kunnskapsdepartementet benytter overfor institusjonen. De foreslår videre at 65 % av de satser som til enhver tid er gjeldende, videreføres til de produserende institutter.

Tilsvarende foreslår utvalget at 65 % av basismidler som tildeles institusjonen i forbindelse med opprettelse av nye fullfinansierte studieplasser, tilfaller instituttene.

Basis foreslås beregnet som en funksjon av de ulike instituttenes opprinnelige budsjett for 2014 og beregning av resultater etter ny modell. Dette vil danne grunnlag for en basis som videreføres i 2015. Basis er i utgangspunktet tenkt videreført med kompensasjon for lønns- og prisstigning, men utvalget framhever at styret i forbindelse med de årlige budsjettbehandlingene kan endre basis. Etter utvalgets syn kan slike justeringer i basis utgjøre et av styrets viktigste strategiske verktøy i fremtidige budsjettbehandling.

Ordningen med internhusleie som er innført på Campus Ås, videreføres i sin nåværende form. Utvalget foreslår videre at en enkel modell for internhusleie innføres for bygningene på Adamstuen.

Oppsummering høringsuttalelser

I sitt høringsbrev til institusjonene har sekretariatet for fellesstyret stilt en rekke spørsmål som de ber institusjonene dekke i sin høringsuttalelse. Ikke alle høringsinnspillene har besvart disse spørsmålene, men de som har innkommet kan kort oppsummeres. Høringsuttalelsene finnes i vedlegg 2.

I store trekk er man svært fornøyd med at man har kommet til enighet om en modell med resultatindikatorer, og at man legger seg tett opp til Kunnskapsdepartementets modell. Instituttene deler seg i to når det gjelder vektning av de ulike indikatorene. Et flertall av instituttene er av den oppfatning at forskningen vil bli for lavt vektet i den foreslåtte modellen sammenlignet med dagens UMB-modell.

Modellen oppfattes ikke å være til hinder for samarbeid mellom instituttene, snarere tvert i mot da den vil gi noe større forutsigbarhet i planlegging og budsjettering.

Det er i stor grad enighet om at utvalget har foreslått en fornuftig fordelingsnøkkel mellom instituttene og øvrige enheter og tiltak.

Forskningsnemda støtter den foreslåtte modellen, men har i sin uttalelse fremmet et ønske om en sterkere vektning av publiseringspoeng med en videreføring av 100 % eller mer av Kunnskapsdepartementets satser på dette området.

Studienemda

Universitetsdirektørens vurdering

Universitetsdirektøren berømmer utvalgets arbeid og er tilfreds med at utvalget har kommet frem til et samstemt forslag til en resultatbasert modell for allokering av budsjetter til instituttene ved det nye universitetet. Universitetsdirektøren ser den nye modellen som et hensiktsmessig verktøy for å få gjennomført budsjettprosessen i årene som kommer. Universitetsdirektøren vurderer imidlertid den foreslåtte fordelingsnøgkelen mellom instituttene og sentrale og strategiske tiltak som utfordrende. Beregningene i vedlegg 1-3 (side 3) viser at en slik fordelingsnøkkel, brukt i perioden 2009 til 2013, ville tilført instituttene ved UMB nærmere 18 mill. kroner mer enn dagens modell. Dette ville i så fall skjedd på bekostning av andre tiltak knyttet til blant annet drift og utvikling av bygningsmassen.

Universitetsdirektøren er av den oppfatning at modellen er nøytral i forhold til å samarbeide om undervisningstilbud. Den foreslåtte modellen har en lineær sammenheng mellom Kunnskapsdepartementets satser for resultatbasert tildeling og tildelingen til instituttene. I den eksisterende modellen ved UMB omfordeles resultatene mellom instituttene og er i så måte mindre forutsigbar i forhold til hvilken tildeling undervisningsproduksjonen gir. Universitetsdirektøren er av den oppfatning at særskilte incentiver knyttet til samarbeid lett kan føre til uhenksiktsmessige tilpasninger.

Universitetsdirektøren konstaterer også at det er behov for en gjennomgang og utvikling av en finansieringsordning for undervisningsemner som gis i forbindelse med doktorgradsutdanning (400-emner).

..... UMB + NVH = NMBU

4. mars 2013

Budsjettfordelingsmodell for NMBU - Høring

Vedlagt følger rapporten «Forslag til intern budsjettfordelingsmodell for NMBU – Innstilling fra et utvalg oppnevnt av Fellesstyret». Rapporten legges fram for Fellesstyret til en foreløpig gjennomgang 5.mars 2013. Planen er at budsjettmodellen skal opp til endelig behandling i Fellesstyret 25. april 2013.

Før rapporten legges fram for Fellesstyret ønsker vi en høring på NVH og UMB. Vi vil be om at institusjonene spesielt innhenter høringsuttalelser fra de som rapporten spesielt omtaler, dvs instituttene. Institusjonene avgjør selv hvordan den interne behandling ellers og hvilke interne instanser man vil innhente høringsuttalelser fra. Institusjonene bes om å avgi en samlet høringsuttalelse fra egen institusjon.

Vi har satt en høringsfrist til 8. april.

Institusjonene avgjør selv hvilke forhold man vil ta opp i sine høringsuttalelser. Fra sekretariatet ønsker vi at institusjonene minst gir tilbakemelding på følgende spørsmål:

- i. Oppfatter man at de foreslåtte indikatorene og vektingen mellom dem er relevante og dekkende for NMBU?
- ii. Er det gode nok incentiver og ordninger i den foreslåtte budsjettmodellen som stimulerer til samarbeid og god ressursutnyttelse?
- iii. Hvordan oppfatter man den foreslåtte fordelingen av økte tildelinger fra KD med en andel på 65 % til instituttene og 35 % til fellestiltak?
- iv. Hvordan vurderes den foreslåtte overgangsordningen i 2014, herunder regelen for beregning av basis?
- v. Er forutsigbarhet i tildelinger tilstrekkelig dekket gjennom den foreslått budsjettmodellen?

- vi. Hvor godt egnet er den foreslåtte budsjettmodellen til langsiktig planlegging (3-5 år) og prognoser?
- vii. Hvordan vurderes mekanismene i budsjettmodellen for å sikre midler til strategiske satsinger ved instituttene?
- viii. Mener man den foreslåtte budsjettmodellen gir negative sidevirkninger?
- ix. Alt i alt; hvor godt mener man budsjettmodellen virker som incentivsystem for å understøtte målene satt i NMBUs strategi?

Mvh

Jan Olav Aasbø
sekretariatsleder

V1 FS 20/2013

Forslag til intern budsjettfordelingsmodell for NMBU
Innstilling fra et utvalg oppnevnt av Fellesstyret

Ragnar A. Øygard, (leder), Per Heitmann, Ann Kristin Øyen, Olav Reksen,
Solfrid Odnes og Hans Ekkehard Plesser

Hans Christian Sundby og Jan Aldal (sekretærer).

Oslo/Ås, 18.2.2013

1 Oppsummering av gruppas anbefalinger

1. NMBUs budsjettfordelingsmodell legges tett opp til prinsippene i Kunnskapsdepartementets modell, ved at man har en basiskomponent og en «resultatbasert» komponent. Ved å føre KDs resultatbevilgninger videre til instituttene skaper man samsvar mellom NMBUs og instituttens økonomiske interesser
2. Budsjettfordelingen bør benytte samme resultatkategorier som KD bruker i sin resultatbaserte tildeling for forskning og utdanning – og kun disse.
3. For resultatbasert tildeling i undervisning og forskning og ved opprettelse av nye studieplasser bruker man én flat sats: 65% av kronebeløpet NMBU får fra KD videreføres til instituttet som «produserte» resultatet. De øvrige 35% brukes til å styrke felles tjenester og strategiske satsinger, osv.
4. Instituttens budsjetttramme for 2014 beregnes på grunnlag av nåværende modeller ved henholdsvis NVH og UMB. Dette vil sikre at modellen ikke får omfordelingsvirkninger i innfasingsåret.
5. Basis-bevilgningen til hvert institutt beregnes som differansen mellom rammen i 2014 (fastsatt i samsvar med pkt 4) og hva instituttet ville fått av resultatbasert bevilgning under «ny modell». Dette er den Basis som vil inngå i budsjettet for 2015. Basis blir dermed i utgangspunktet historisk bestemt, og ikke bestemt av kriterier, mål og strategier.
6. Ettersom instituttens framtidige basisbevilgning avhenger av oppnådde resultater i 2012, kan det vurderes om det er behov for å korrigere for «unormalt» høy eller lav produksjon i 2012 ved beregning av Basis i 2014.
7. Utvalget mener det er unødvendig med regler om sikring mot stor reduksjon i et institutts budsjetttramme fra år til år, eller å beregne resultat på grunnlag av snitt over flere år.
8. Det bør innføres intern husleie for enhetene på Adamstuen etter mønster av den ordningen som er innført på Ås.
9. Ved flytting fra Adamstuen til Ås må nye satser, arealer og bevilgninger fastsettes for intern husleie for enhetene som flytter.
10. Bevilgningene til instituttene for å dekke husleie synliggjøres inntil videre som separat post ved budsjettfordelingen, og i alle fall til flytting til Ås er gjennomført.
11. Ved innføringen av internhusleie må fordelingen av overhead fra eksternt finansierte prosjekter mellom instituttene og sentralledet revurderes, da dette medfører at en større del av de indirekte kostnadene vil ligge på instituttene.
12. For at utlysning av ledige rekrutteringsstillinger ikke blir urimelig forsinket, vil arbeidsgruppa foreslå at styrene ved henholdsvis NVH og UMB for 2014 fordeler rekrutteringsstillinger etter sine vanlige kriterier.
13. Vi vil foreslå at NMBU bruker én fast sats for alle stipendiatstillingene, og at man bruker departementets "gamle" sats – tilsvarende kr 742 000 i 2013.

2 Gruppas Oppnevning og mandat

Fellesstyret gjorde i sitt møte 4.12.2012, sak FS-70/12 «Første drøfting av finansieringssystem og budsjettfordelingsmodell.» slikt vedtak:

Vedtak:

1. ()
2. *Fellesstyret nedsetter et utvalg som skal konkretisere budsjettfordelingsmodellen, med disse medlemmene: instituttleder Ragnar A. Øygard, Handelshøyskolen UMB, leder av utvalget, seniorrådgiver Per Heitmann, Økonomi- og planavdelingen, UiO, økonomisjef Ann Kristin Øyen, IKBM, UMB, instituttleder Olav Røksen, Institutt for produksjonsdyrmedisin, NVH og kontorsjef Solfrid Odnes, Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi, NVH. Tjenestemannsorganisasjonene oppnevner to representanter til utvalget, én fra hver institusjon. Sekretærer for utvalget er Hans Christian Sundby, UMB og Jan Aldal, NVH.*
3. *Utvalget skal legge frem forslag til budsjettfordelingsmodell med utgangspunkt i ekspertgruppens gjennomgang og anbefalinger. Utvalget skal spesielt legge frem forslag som kan styrke NMBUs strategiske satsinger og komme med anbefalinger om strategiske insentivmidler, som kan styrke samarbeidet mellom budsjettenehetene. Utvalget bes i denne sammenheng også gi anbefaling om hvordan investeringsmidler til blant annet vitenskapelig infrastruktur, kan innarbeides i budsjettfordelingsmodellen.*
4. *Sekretariatet får fullmakt til å utarbeide forslag til endelig mandat for utvalget på grunnlag av føringene over og føringene fra styrets gjennomgang.*
5. *Utvalget anmodes om å levere sin rapport innen mandag 10. februar 2013»*

Tjenestemannsorganisasjonene ved UMB oppnevnte Hans Ekkehard Plesser som sin representant i utvalget. Tjenestemannsorganisasjonene ved NVH ga beskjed om at de ikke ville oppnevne noen.

Utvalget har hatt fire møter.

3 Hva menes med «intern budsjettfordelingsmodell»?

Grappa har hatt som mål å utvikle en modell som kan være et hjelpemiddel for Universitetsstyret i arbeidet med å realisere NMBUs mål og strategier. Modellen skal ikke i seg selv bestemme fordelingen mellom enhetene, men legge til rette for at Universitetsstyret kan treffe strategiske valg og koble fordelingen av ressurser til grunnenhetene opp mot universitetets mål. Det har ikke vært gruppas mandat å fordele penger, men å foreslå et rammeverk som kan være til hjelp ved diskusjonen om budsjettfordeling. Ved at budsjettdiskusjonen knyttes opp mot et slikt rammeverk kan enhetenes budsjetttildelinger bli relativt forutsigbare fra år til år, samtidig som det kan gis en begrunnelse for fordelingen som kan knyttes opp mot universitetets mål.

Grappa har konsentrert seg om diskusjonen om budsjettfordeling til instituttene, og presenterer et forslag til en nøkkel som kan brukes ved denne fordelingen. For andre enheter er det vanskeligere å bruke en slik nøkkel som foreslått, i og med at de ikke selv utfører undervisning og forskning, men leverer tjenester som er nødvendig for undervisning og forskning ved instituttene.

Budsjettfordelingen tar utgangspunkt i at enhetene får tildelt rammebudsjetter med minimal grad av øremerking i forhold til hvordan midlene skal brukes. Modellen har et sett av regler eller nøkler for hvordan rammebevilgningen til universitetets institutter kan fastsettes som en sum av ulike komponenter. Dette er analogt til at Kunnskapsdepartementet har en «budsjettmodell» som legger føringer for hvordan bevilgninger til institusjonene fastsettes, men hvor det er lite omfang av øremerking av hvordan midlene brukes. Rammestyring innebærer at styret formulerer føringer og mål, mens enhetene bestemmer hvordan disse skal oppnås. Inndelingen av budsjettildeling etter oppgaver skal være et hjelpemiddel for styret til å finne fram til størrelsen på rammebevilgningen til instituttene, ikke en binding på bruken av midlene. Så lenge oppgavene blir løst tilfredsstillende, kan enhetene fritt omdisponere alle midler som ikke eksplisitt er øremerket. Forventningen er at dette gir større effektivitet, ettersom man på lokalt nivå har størst kunnskap om hvordan midlene best kan brukes for å nå målene. Rammebevilgning ansvarliggjør det lokale nivået. Resultatbevilgningene er basert på grove kriterier og fanger ikke opp alle aktiviteter. Det vil alltså være mindre oppgaver som følger med de store, og som dekkes av de midlene som følger de store oppgavene.

”Bevilgning basert på oppnådde resultater kan fremme god ressursbruk på to måter. For det første kan det å flytte midler fra enheter med dårlige resultater til enheter med gode resultater i seg selv føre til at midlene blir brukt bedre. For det andre kan resultatbasering stimulere til økt innsats for å oppnå gode resultater” (UiO 2007, s. 20)

Gruppen er bedt om å vurdere inkludering av intern husleie i budsjettmodellen. En slik ordning er innført ved UMB, og det er et krav fra Kunnskapsdepartementet at det må gjelde for hele universitetet. Vi har beskrevet hvordan dette kan gjøres og hvordan det kan knyttes til budsjettfordelingsmodellen, men har ikke kunnet gå veldig langt i detaljering av forslaget.

Gruppen tar som gitt at instituttene vil få tildelt budsjettrammer for sin virksomhet og at underskudd og overskudd på instituttens budsjett kan framføres til neste budsjettår – innen rimelige grenser. Hva som skal oppfattes som «rimelige grenser», og hva som skal gjøres dersom et institutt over flere år akkumulerer underskudd, er et spørsmål som i prinsippet er uavhengig av budsjettmodellen. Dersom et institutt akkumulerer underskudd, må instituttledelsen, sammen med fakultets- og universitetsledelse, sette i verk tiltak for å sørge for bedre samsvar mellom enhetens inntekter og utgifter.

Arbeidsgruppen har hatt nytte av å konsultere det arbeidet som ble gjort av et utvalg ved Universitetet i Oslo for å utvikle ny finansieringsmodell der. Vi vil foreslå at grunnprinsipper fra deres utredning legges til grunn også i NMBUs modell. Vi viser spesielt til rapporten «*Ny finansieringsmodell. Forslag til ny fordelingsmodell ved Universitetet i Oslo*» (Heretter referert til som (UiO 2007))¹ Utvalget har gode og ryddige prinsipielle vurderinger av viktige problemstillinger ved intern budsjettfordeling i norske universiteter. Ikke alle deres forslag og anbefalinger kan overføres til NMBU, ettersom bl.a. størrelse, organisasjon og historie er forskjellig.

Grunnstrukturen i modellen er en inndeling av universitetets oppgaver i: 1) forskningsbasert utdanning, og 2) forskning, forskningsformidling og forskerutdanning.² Fordelingskriterier og nøkler knyttes til disse oppgavene.

¹ Rapporten er tilgjengelig her:

<http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/okonomi/Fordeling/intern-finansieringsmodell/Finansieringsmodellutvalgets%20sluttrapport.pdf>

² UiO operer med fire oppgaver: 1) Forskningsbasert utdanning, 2) forskning og forskerutdanning, 3) Samfunnskontakt og 4) Samlinger, hvor de to siste følger av at UiO – i motsetning til NMBU – også er tildelt ansvar for museumsdrift.

Bevilgningene kan være av tre typer: a) Basisbevilgning, b) Resultatbaserte bevilgninger, og c) Satsinger. Vi vil foreslå at man også ved NMBU bruker ordet «satsingsmidler» og ikke «strategimidler», ettersom hele budsjettet bør brukes strategisk. Strategien blir i minst like stor grad implementert gjennom basisbevilgningene som gjennom satsingene.

Det gir en matrise for budsjettildeling til hver enhet som vist i Figur 1.

Figur 1: Inndeling av tildeling til instituttene i ulike komponenter

Tildelingsmåte og -grunnlag	a.Basis	b.Resultatbasert tildeling	c. Satsinger	Sum
1.Forskningsbasert utdanning	1.a.	1.b. - Årsstudenter (studiepoeng) - Utvekslingsstudenter	1.c.	Sum tildeling begrunnet i forskningsbasert utdanning
2. Forskning, forskningsformidling og forskerutdanning	2.a.	2.b. - Publiseringspoeng - Doktorgrader - Omsetning NFR - Omsetning EU	2.c.	Sum tildeling begrunnet i forskning, forskningsformidling og forskerutdanning
Sum	Sum basistildeling	Sum resultatbasert tildeling	Sum satsinger	Samlet rammetildeling

Ved å bestemme fordelingen mellom de ulike kategoriene og hvilke nøkler eller kriterier som skal brukes ved fordelingen av dem mellom enhetene, kan Universitetsstyret dimensjonere den langsiktige aktiviteten, samtidig som de strategiske valg synliggjøres og insentiver fra departementet videreføres til enhetene. I vår diskusjon har vi konsentrert oss om cellene 1.b. og 2.b., samt 1.a. + 2.a. som i utgangspunktet behandles som én historisk bestemt "sekk". Satsinger skiller seg fra Basis ved at de er tidsavgrensede. Vi har ikke diskutert prinsipper for fordeling av satsinger, bortsett fra tildeling av rekrutteringsstillinger, som inngår i 2.c.

Denne modellen er ganske parallell til hvordan Kunnskapsdepartementet tildeler midler, bortsett fra at den er mer detaljert enn KDs modell. Kunnskapsdepartementets budsjettmodell er beskrevet i ["Orientering om forslag til statsbudsjett 2013 for universiteter og høyskoler"](#).

Det er bare en del av bevilgningene som kommer til institusjonene fra KD som tildeles til instituttene over deres ramme. Øvrige midler som ikke fordeles gjennom budsjettmodellen, disponeres til felles administrasjon, felles tjenester (for eksempel felles bibliotek), sentre og andre støtteenheter, øremerkede rekrutteringsstillinger, strategiske satsinger utenom instituttene – kort sagt alt annet. Ved innføring av intern husleie må alle instituttene betale for drift og løpende vedlikehold av bygninger som de disponerer, mot at basisbevilgningen økes for å ta høyde for dette. I de nærmeste årene bør husleien være synliggjort som en egen post i tildelingen til instituttene.

4 Viktige føringer i arbeidet med ny modell

I arbeidet med ny modell har arbeidsgruppa vektlagt noen prinsipper som har vært førende for våre forslag:

1. Innføringen av ny modell skal **ikke** føre til omfordeling mellom budsjettenhetene i 2014 (i forhold til hva som ville vært situasjonen uten ny felles budsjettmodell). (jfr diskusjonen i FS i sak 70/12)
2. Modellen skal fordele midler til instituttene direkte.
3. Det forutsettes at kostnader med etablering av fakultetsstyrer og fakultetsadministrasjoner dekkes innenfor summen av rammene til sentraladministrasjonene ved NVH og UMB.
4. Universitetsstyret og fakultetsstyrene skal disponere midler til satsinger. Modellen bør gjøre det mulig å knytte fordelingen av basis- og satsingsmidler opp mot universitetets mål.
5. Enkelhet og forutsigbarhet: Modellen bør være enkel å forstå i forhold til hvordan den er bygget opp og fungerer. Instituttene bør kunne se hvilke budsjettmessige konsekvenser endring i resultater har, og Universitetsstyret bør kunne se hvilke konsekvenser det vil ha å endre eller justere parametere i modellen.
6. Modellen bør gi langsiktighet og forutsigbarhet i budsjettfordelingen. (Dette er ikke samme som at det ikke kan være variasjon fra år til år - jfr 8, under)
7. Insentiver til å oppnå resultater: Kunnskapsdepartementet har en budsjettmodell der institusjonene får økonomisk uttelling for å produsere kvantifiserbare resultater innen forskning og utdanning. Slike incentiver bør videreføres til grunnenhetene for å skape godt samsvar mellom de styringssignaler som ligger i KDs modell og de som videreføres til enhetene.
8. Enkelhet i praktisering og kontroll: I gjennomføringen av Kunnskapsdepartementets modell er det bygget opp et sett med regler for å presisere hvilke resultater som skal gi økonomisk uttelling og hvordan de skal vektas. Det finnes også et system for uavhengig kontroll med rapporterte resultater. Dersom andre resultat kategorier skal inkluderes, må det etableres rutiner for rapportering og uavhengig kontroll av rapporterte resultater.

Ettersom modellen ikke skal legges opp til omfordeling mellom enheter i utgangspunktet (kriterium 1) og skal bygge på Kunnskapsdepartementets modell, kan det være nyttig å ha klart for seg hvordan budsjettfordeling skjer ved NVH og UMB i dag, og hvordan Kunnskapsdepartementets budsjettfordeling foregår.

5 Nåværende budsjettmodeller ved NVH og UMB

Nåværende budsjettmodeller ved NVH og UMB er beskrevet i rapporten "Finansieringssystem og intern budsjettfordelingsmodell for Norges miljø- og biovitenskapelig universitet (NMBU)" fra Hans Christian Sundby og Jan Aldal, datert 26.9.12³. De presenterer også modellen til Universitetet i Oslo. Deres rapport konkluderer med noen anbefalinger for utforming av ny modell. Forslaget fra arbeidsgruppa til ny budsjettmodell følger i all hovedsak disse anbefalingene.

Kunnskapsdepartementets budsjettmodell er beskrevet i "[Orientering om forslag til statsbudsjett 2013 for universiteter og høyskoler](#)". I de årlige budsjettene framstilles budsjettet inkrementelt: Det tar utgangspunkt i fjorårets budsjett og legger til eller trekker fra beløp forhold til endringer i grunnlaget for budsjettet.

³ <http://www.lifesciences.no/statisk/forsiden/fellesstyret/Ekspertrapport%20finansiering.pdf>

Vedlegg 1-2

Det kan være nyttig å se de hvordan NVHs og UMBs inntekter og utgifter fordeler seg på hovedkomponentene som inngår i Kunnskapsdepartementets tildeling.

Tabell 1. Fordeling av statstilskudd fra KD til NVH og UMB i statsbudsjettet for 2013 (millioner kroner)

mill. kroner	NVH	UMB	SUM
Basis og strategi	188	498	686
Hvorav:			
- Øremerket rekrutteringsstillinger	28	64	92
Undervisningsresultater	49	161	210
Forskningsresultater	19	69	88
SUM	256	728	984

Ved NVH og UMB er midlene fra statstilskuddet disponert i grove hovedkategorier:

Tabell 2. Intern fordeling av statstilskuddet hovedkategorier i budsjett 2013 (millioner kroner)

	NVH		UMB		SUM	
	mill. kr.	%	mill. kr.	%	mill. kr.	%
Instituttene rammetildeling	142	54 %	349	48 %	491	50 %
Rekrutteringsstillinger	22	8 %	64	9 %	86	9 %
Sentre	0	0 %	28	4 %	28	3 %
Resten: Bibliotek, Fellesadministrasjon og drift, med mer	61	23 %	196	27 %	257	26 %
Drift, vedlikehold og utvikling av bygningsmassen	36	14 %	92	13 %	128	13 %
SUM	261	100 %	729	100 %	990	100 %

Noter:

- Summene i Tabell 2 avviker litt fra Tabell 1 fordi tallene (for NVH) i Tabell 2 også omfatter kr 6 mill i sentral overhead av eksterne oppdrags- og bidragsprosjekter
- Ved UMB ligger til sammen ca 12 («gamle») rekrutteringsstillinger inne i instituttene ramme
- Med «drift, vedlikehold og utvikling av bygningsmassen» menes ved NVH budsjettet som går til teknisk avdeling. Ved UMB er dette midlene som går til drift og løpende vedlikehold av bygningsmassen. Av dette bevilges kr 52,6 mill til instituttene og SHF for å dekke internhusleie. Det tilsvarer 7% av UMBs budsjett. (SKP får ikke husleiebevilgning.)

Fordelingen av internhusleie ved NVH er ikke beregnet. Men dersom vi antar at instituttene ved NVH legger beslag på en like stor andel av NVHs bygningsmasse som instituttene + SHF gjør ved UMB – ca halvparten – kan vi beregne den andelen av det samlede statstilskuddet til NVH+UMB som legges inn i ramme pluss internhusleie til instituttene + SHF og SKP. Det blir:

Instituttene rammetildeling:	50%
Sentrene rammetildeling:	3%
<u>Instituttene andel av «husleie»</u>	<u>7%</u>
Sum	60%

Vi behandler rekrutteringsstillingene separat – som strategiske satsinger. I NVHs budsjettoppsett er rekrutteringsstillingen inkludert i instituttens ramme. I oversikten over er de trukket ut og spesifisert separat. Når de to sentrene SHF og SKP er tatt med i oversikten, er det fordi de leverer tjenester til forskning og utdanning ved noen få institutter og alternativt kunne vært regnet inn som del av basisbevilgning til disse instituttene – slik det er gjort med klinikkene ved NVH.

6 Forslag til ny modell

Gruppen mener at det vil være problematisk å gjøre enten UMBs eller NVHs modell gjeldende for hele NMBU. Vi vil foreslå at man velger en ny modell som samsvarer bedre med de kriteriene som er presentert over, samtidig som de bygger videre på elementer fra NVH og UMB sine modeller – kombinert med prinsippmodellen til Universitetet i Oslo.

En slik ny modell for rammetildeling til instituttene bør utformes som følger:

Modellen legges tett opp til prinsippene i Kunnskapsdepartementets modell, ved at man har en «basiskomponent» (KD kaller den også «strategisk tildeling») og en «resultatbasert» komponent. Begrunnelsen for å føre KDs resultatbevilgninger videre til instituttene er først og fremst at man på den måten skaper samsvar mellom NMBUs og instituttens økonomiske interesser.

Det kan være nyttig av og til å ta en gjennomgang av fellestjenestene ved NMBU for å se om de fortsatt bør finansieres som fellestjenester.

Kunnskapsdepartementet har fastsatt at det skal innføres internprising for bruk av bygningsarealer – dvs et system med intern husleie. Et slikt system er innført ved UMB og må innføres for hele universitetet. Vi har gitt et forslag til hvordan det kan gjøres.

Gruppen har foreslått at det for enkelthets skyld brukes én fast sats som "skatt" på de inntekter NMBU får fra departementet før de videreføres til instituttene. Det vil si at en fast prosentdel videreføres til instituttene, mens resten ("skatten") går til å finansiere fellestjenester som infrastruktur, fellestjenester og fellestiltak, satsinger, osv.

Som det går fram av Tabell 2 over, blir ca 60 % av NMBUs samlede statstilskudd fordelt til instituttene i dag som rammebevilgninger og «intern husleie»⁴, 9% disponeres til rekrutteringsstillinger fordelt til instituttene, mens resten, 31% er «skatt» for å finansiere det øvrige.

«Skatten» foreslås satt til 35 % i utvalgets budsjettmodell, mens 65 % av resultatbasert tildeling for forskning og 65% av utdanningsinsentivene (uttelling og strategisk tildeling) beholdes av instituttene. Dersom "skatten" overstiger kostnadene ved fellestjenestene, kan den også disponeres av universitetsstyret til å styrke instituttens rammer ved å øke tildelingene til Basis, og dermed bl.a. oppnå at Basistildelingen bedre avspeiler mål og strategier, og i mindre grad kun blir historisk bestemt. Universitetsstyret kan regulere «skatten» slik at behovet for fellestjenester og fellestiltak dekkes på en adekvat måte.

Ved at resultatbevilgninger ikke videreføres fullt ut til instituttet som genererte dem, men "skattlegges", vil gode resultater også komme andre enheter til gode, ved at det blir mer midler til fellestjenester, til strategiske satsinger og til justering av basis.

⁴ Her foregriper vi innføringen av internhusleie på Adamstuen. Ettersom intern husleie ikke er innført, er dette omtrentlige tall.

For instituttene inntekter fra eksternt finansierte prosjekter (bidrag og oppdrag) må det også fastsettes satser for hvor mye de skal bidra til finansiering av fellestjenester. Regelen bør være at de betaler i forhold til hvor mye slike ressurser de legger beslag på. Det ligger utenfor utvalgets mandat å foreslå hvilke satser og kriterier som bør brukes for å beregne slik "overhead".

6.1 65 % av resultatbevilgningen og strategisk tildeling for nye studieplasser fra KD videreføres til instituttene.

Resultatbevilgningen omfatter i denne sammenhengen uttelling for studiepoeng, uttelling for utvekslingsstudenter, publiseringspoeng, doktorgrader, omsetning av NFR-midler og omsetning av EU-midler.

Utvalget vil foreslå at man overfører en flat sats på 65 % fra [resultatbevilgning og strategisk tildeling for nye studieplasser](#) til instituttet som «produserte» resultatet. De øvrige 35% brukes til å styrke felles ressurstilgang til vedlikehold, drift og utvikling av felles infrastruktur, felles administrasjon, strategiske satsinger, osv. Av hensyn til enkelhet bør det legges opp til at man bruker én fast prosentsats for alle resultatavhengige midler fra KD. Instituttene basisbevilgning kan økes ved innpassing av nye «fullfinansierte studieplasser» tildelt fra KD. Gruppa foreslår som hovedregel at også 65 % av bevilgningen fra KD for nye studieplasser gis som tillegg til basis på de instituttene som gir undervisningen på studieprogrammet som får tildelt nye plasser.

Ved at andelen som videreføres er mindre enn 100 %, reduserer man instituttene insentiv til å bruke ressurser for å oppnå resultater som for dem gir overskudd, men som for universitetet som helhet gir underskudd. Prosentsatsen 65 % ligger litt over dagens fordeling av midler mellom instituttene og andre enheter ved de to institusjonene når internhusleie er tillagt instituttene ramme, jfr over. Det er imidlertid ingen selvfølge at marginale økninger i NMBUs inntekter skal ha samme prosentvise fordeling mellom institutter og fellestjenester som den eksisterende, gjennomsnittlige, fordelingen. Ideelt sett burde det være rom for stordriftsfordeler i mange av fellestjenestene. Fusjonen burde bl.a. gi rom for stordriftsfordeler og besparelser på det administrative området.

En lavere sats for midler som videreføres direkte til instituttet, medfører:

- svakere insentivvirkning av resultatbaserte tildelinger
- bedre finansiering av fellestjenester
- mer friske midler på Universitetsstyrets hånd, og dermed bedre muligheter for økt tildeling til instituttene som strategiske satsinger og justering av basis.
- Med utvalgets forslag til hvordan modellen skal fases inn, betyr lavere resultatandel til instituttene at de går inn i modellen med en høyere Basis, ettersom Basis i startåret 2014 blir bestemt som en residual. (Mer om innfasing under).

Lavere andel av resultatmidler til instituttene medfører også at institutter som har vekst i sine resultater over tid bidrar relativt mer til fellestjenestene enn de som ikke vokser – med mindre det også over tid foretas justeringer i Basisbevilgningene.

Samme prosentvis videreføring av utdanningsinsentivene (Tabell 3) medfører forskjeller i kronebeløp i overføringene til fellestjenester som infrastruktur, fellestjenester og fellestiltak mellom

fagområdene (A- F). Dette gjenspeiler ulike kostnader ved gjennomføringen av de forskjellige studiene.

Tabell 3. Kunnskapsdepartementets kategorier og satser for utdanningsinsentivene i 2013 (tall i kroner):

Kategori	Uttelling	Strategisk tildeling	Sum
A (kliniske studier, veterinær)	135.000	204.000	339.000
B (design, arkitektur)	103.000	153.000	256.000
C (realfag - høyere grad)	69.000	104.000	173.000
D (samfunnsvitenskap, lærer- høyere grad)	49.000	73.000	122.000
E (realfag, lærer - lavere grad)	42.000	63.000	105.000
F (teorifag, samfunnsfag - lavere grad)	34.000	51.000	85.000

6.2 Resultatkategorier: Samme som KD bruker i sin modell

Budsjettfordelingen bør benytte samme resultatkategorier som KD bruker i sin resultatbaserte tildeling for forskning og utdanning – og kun disse. Viktige mål eller hensyn som ikke gir finansiell uttelling etter dette prinsippet, for eksempel forskningsformidling, kan følges opp ved at enhetene får resultatkrav i forhold til disse – på samme måte som Kunnskapsdepartementet presenterer resultatkrav i forhold til ulike aktiviteter i det årlige tildelingsbrevet til institusjonene.

Bruk av departementets satser og kategorier har åpenbare fordeler. Det blir lett å forholde seg til endringer i bevilgningene fra departementet, enten de skyldes endringer i studiepoengproduksjonen eller vedtak om oppretting eller nedlegging av studieplasser – eller andre forhold. Virkningene på det interne budsjettet blir oversiktlige og forutsigbare.

UMBs budsjettmodell har to kategorier som ikke inngår i KDs modell. Det er «Forskningsformidling» og «patenter», mens NVH har kategoriene «fordypingsstudenter» og «diplomater». Det foreslås at disse ikke inngår i ny modell, både av hensyn til enkelhet og samsvar med KDs insentivstruktur.

For «forskningsformidling» har det vist seg å være problematisk å foreta en entydig kategorisering av hvilke resultater som skal telle og hvordan de skal telles, blant annet fordi registeringskategoriene i databasen Cristin ikke er fullgodt egnet for dette formålet. Relativ vektning av ulike resultat som kan inngå (for eksempel en lærebok versus et avisintervju) må også fastsettes. Det vil dessuten være nødvendig å etablere en egen administrasjon for å kontrollere instituttenes egenregistreringer i Cristin, ettersom det ikke finnes noen etablert ordning for uavhengig kontroll av registreringene.

6.3 Fastsetting av Basisbevilgningen i 2014

Instituttene får fastsatt en Basis-bevilgning ved innfasing av modellen i 2014. (Se under om hvordan dette gjøres). Universitetsstyret vil deretter ved hver budsjettbehandling ta stilling til eventuelle justeringer i Basisbevilgningen til instituttene (ut over det som følger av ordinær lønns- og prisjustering). Under har vi skissert et rammeverk for en slik diskusjon.

Ettersom plasser gis til et studieprogram som flere institutter bidrar til, vil det ofte være nødvendig med en fordeling mellom instituttene. Denne fordelingen må holdes opp mot styrets ønskede utvikling av instituttene basisbevilgninger, ettersom tildeling av nye fullfinansierte studieplasser og fordeling av midlene som følger med vil være den viktigste måten å endre instituttene basisbevilgning på. Ettersom dette vil variere fra program til program, må dette behandles fra sak til sak.

6.4 Sikring mot store variasjoner fra år til år

Ved store svingninger i produksjonen kan modellen medføre en del variasjon fra år til år i rammebudsjettet for et institutt. Slik variasjon er ikke nødvendigvis problematisk, ettersom større resultater også ofte fører med seg større utgifter. For eksempel: større omsetning av EU-prosjekter medfører større behov for å bidra med egenandel, flere disputaser medfører større kostnader til veiledning og bedømmelseskomiteer, flere avlagte eksamener medfører mer sensur og større sensorhonorarer, osv. Variasjon i resultatuttelling henger derfor ofte sammen med variasjon i utgifter – om enn med en 2-års forsinkelse.

For å motvirke **for** store reduksjoner i tildelinger og for å gi en viss sikring mot ugunstige utfall, har UMB i sin modell hatt en sikringsmekanisme som innebærer et «golv»: Dersom sviktende resultater medfører at instituttet får en reduksjon i sitt rammebudsjett som er større enn 5 % av foregående års ramme, får det en én-gangs ekstrabevilgning slik at budsjetttildelingen ikke minker med mer enn 5 %. Denne regelen har kommet til anvendelse to ganger i de 7 årene UMB har hatt sin modell. Begge gangene var det relativt små beløp som ble gitt som ekstrabevilgning.

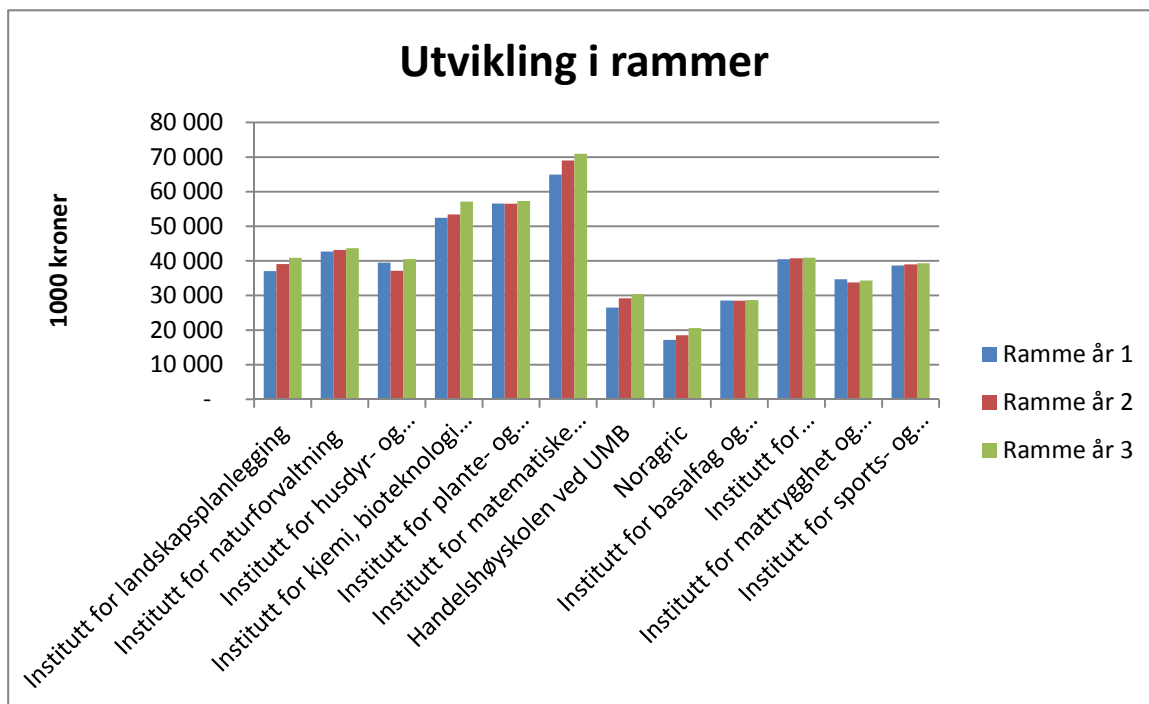
Gruppen vil derfor ikke anbefale at UMBs sikringsmekanisme videreføres i NMBUs system. Gruppen mener at det bør være unødvendig med et slikt tiltak for å motvirke variasjoner i rammetildelingene av følgende grunner:

- a. Instituttene vil ha muligheter både til å forutse og motvirke konsekvensene av variasjoner. Ettersom budsjett for ett år bygger på resultater oppnådd to år tidligere (budsjett 2014 bygger eksempelvis på resultater fra 2012), vil instituttene allerede nesten ett år før budsjettåret begynner vite omtrentlig hvor stort rammebudsjettet blir og kan gjøre tilpassinger i sitt kostnadsnivå og inntekter fra andre kilder til budsjettrammen.
- b. Instituttene kan også bruke framførte overskudd (reserver) eller underskudd fra år til år for å stabilisere sin aktivitet. De fleste instituttene har også betydelige inntekter fra eksterne kilder. Disse kan også brukes til å balansere variasjon i rammebudsjettet.
- c. UMBs erfaring er også at slike tilfeller er såpass sjeldne at de kan behandles av Universitetsstyret fra sak til sak, og ikke etter noen fast regel.

Det har vært foreslått at tildeling ikke skal baseres på resultater i ett år, men på et løpende gjennomsnitt over tre år. Dette vil imidlertid være svært uheldig for institutter som er i vekst, ved at det vil ta mange år fra de leverer økte resultater til resultatene gir full uttelling i budsjettet. I stedet for at instituttet i gjennomsnitt får uttelling 2 år etter at resultatene ble produsert, og kostnadene med dem oppsto, vil det med bruk av tre års gjennomsnitt ta 3,5 år. Slik "glatting" over flere år vil komplisere modellen, og bør være unødvendig så lenge instituttene kan framføre overskudd og underskudd.

Vi har utført et forsøk på å beregne instituttenes ramme for årene 2011 til 2013 basert på forutsetning om at modellen ble innført i 2011 på grunnlag av data fra 2009 og deretter justert med resultatdata for 2010-2011. Det er kun to tilfeller (i dette begrensede materialet) at institutter opplever fall i ramme fra ett år til neste. Største fall er for IHA som ville opplevd et fall på 6% fra 2011 til 2012, men vekst på 9% fra 2012 til 2013. Hovedårsaken er variasjon i antall doktorgrader og EU-omsetning. For disse kategoriene vet instituttene sine resultater mer enn ett år på forhånd og kan således iverksette tiltak på instituttnivå for å justere svingninger innenfor de rammene som kan forventes ved normal drift.

Figur 2 Variasjon i instituttenes ramme, forutsatt at modellen ble innført i 2011 på data fra 2009, og utviklet med data fra 2010 og 2011

7 Innfasing av modellen i 2014

Gruppen vil foreslå at den nye modellen innføres slik:

1. Instituttenes budsjettamme for 2014 beregnes på grunnlag av nåværende modeller ved henholdsvis NVH og UMB. Dette vil sikre at modellen ikke får omfordelingsvirkninger i innfasingsåret.
2. Basis-bevilgningen til hvert institutt beregnes som differansen mellom rammen i 2014 (fastsatt i samsvar med pkt 1) og hva instituttet ville fått av resultatbasert bevilgning under «ny modell», beskrevet i prinsippbeskrivelsen av modellen (over). Dette er den Basis som vil danne grunnlag for budsjett i 2015. Basis blir dermed i utgangspunktet historisk bestemt og ikke bestemt av kriterier, mål og strategier.
3. Ved beregning av ramme i samsvar med pkt 1 holdes "strategibevilgninger" utenfor. Ved UMB utgjør dette 5% av rammen som gis til instituttene (S i GUFS-modellen). Der hvor NVHs og UMBs ledelse har forpliktet seg på tidsavgrensede strategitildelinger overfor institutter,

Vedlegg 1-2

videreføres disse som Satsinger for den resterende forpliktelsesperioden. Øvrige midler frigjøres til nye satsinger.

4. Ved beregning av ramme inngår husleiekompensasjon til instituttene. Disse tall finnes for UMB per i dag, for instituttene ved NVH må disse fastsettes i forbindelse med innføring av internhusleie.
5. Ved UMB er tildelte rekrutteringsstillinger ikke innbakt i instituttenes ramme (i 2013), mens ved NVH ligger de inne i rammen for 2013. En enhetlig regnskapsføring av disse oppnås ved at bevilgning til disse stillingene trekkes ut av rammen med samme sats som senere vil bli brukt som tildeling for hver stipendiatstilling (tilsvarende kr 742 000 pr år).

En illustrasjon av hvordan dette gjøres framgår av Tabell 4 under. I tabellen er instituttenes ramme, basis og resultatbaserte bevilgninger beregnet på grunnlag av deres resultater i 2011 og institusjonenes budsjett for 2013.

$$\text{Basis} = \text{Nettoramme} - (\text{Undervisningsresultat} + \text{Forskningsresultat})$$

Tabell 4 Illustrasjon av fastsetting av Basis, basert på resultater fra 2011 og tildelt budsjett 2013

Budsjettenhet/budsjettformål	A Netto- ramme 2013*	B Intern-husleie	C Beregnings-tekn ramme 2013 (A+B)	D U	E F	F Ny Basis (C-D-E)
Institutt for landskapsplanlegging	37 042	4 033	41 075	20 744	605	19 726
Institutt for naturforvaltning	42 700	4 001	46 701	10 194	4 386	32 121
Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap	39 483	5 457	44 940	6 319	11 442	27 179
Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap	52 464	12 625	65 089	14 404	10 007	40 678
Institutt for plante- og miljøvitenskap	56 544	7 275	63 819	10 747	7 190	45 882
Institutt for matematiske realfag og teknologi	64 933	6 163	71 096	19 310	4 074	47 712
Handelshøyskolen ved UMB	30 650	1 556	32 206	14 722	2 171	15 313
Noragric	19 337	1 508	20 845	7 410	3 414	10 021
Institutt for basalfag og akvamedisin	28 529	6000	34 529	7 930	4 828	21 771
Institutt for produksjonsdyrmedisin	40 454	6000	46 454	7 930	2 447	36 077
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi	34 675	6000	40 675	7 930	5 334	27 411
Institutt for sports- og familiedyrmedisin	38 662	6000	44 662	7 930	887	35 845
Sum instituttene	485 473	66 618	552 091	135 570	56 785	359 736

Budsjettenhet/budsjettformål	Tildelt ramme 2013	Rekrutteringsst illinger		Intern husleie	Strategimidler	Netto- ramme 2013
Institutt for landskapsplanlegging	42 375	-		4 033	1 300	37 042
Institutt for naturforvaltning	46 701	-		4 001	-	42 700
Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap	45 290	-		5 457	350	39 483
Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap	66 536	-		12 625	1 447	52 464
Institutt for plante- og miljøvitenskap	64 349	-		7 275	530	56 544
Institutt for matematiske realfag og teknologi	71 246	-		6 163	150	64 933
Handelshøyskolen ved UMB	32 606	-		1 556	400	30 650
Noragric	21 220	-		1 508	375	19 337
Institutt for basalfag og akvamedisin	40 198	11 669		-	-	28 529
Institutt for produksjonsdyrmedisin	40 562	108		-	-	40 454
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi	38 868	4 193		-	-	34 675
Institutt for sports- og familiedyrmedisin	40 481	1 819		-	-	38 662
Sum instituttene	550 432	17 789		42 618	4 552	485 473

7.1 Noen praktiske hensyn ved telling av resultater

1. Belønning av instituttet som produserte resultatet innebærer at alle resultater som inngår i modellen må tilordnes et institutt. Det er i prinsippet ingenting i veien for at to eller flere institutter kan dele på belønningen for et resultat (for eksempel en doktorgrad eller studiepoengproduksjonen i et emne) etter en fordelingsnøkkel som de blir enige om. Alternativt kan de sende internfaktura seg i mellom. Begge ordninger har vært praktisert ved

UMB. Dersom instituttene ikke skulle bli enige om en fordelingsnøkkel, vil fakultetsledelsen (eller universitetsledelsen) måtte bestemme den.

2. Ved NVH har studiepoeng hittil ikke vært fordelt mellom instituttene. Det foreligger ikke data som tilordner studiepoeng til enkeltinstitutter, ettersom mye av undervisningen er delt mellom flere institutter. Innføring av en modell som beskrevet over, som tildeler budsjetttramme til enkeltinstitutter ut fra deres produksjon krever at resultater registreres på enkeltinstitutt. Fordelingen av studiepoengresultat i 2012 deles mellom de fire instituttene med 25% på hver.
3. Fra 1.1.14 deles Institutt for plante- og miljøvitenskap (IPM) i to. Hvordan IPMs resultater og basis skal deles mellom de to nye instituttene må fastsettes før den tid, fortrinnsvis av UMBs ledelse i dialog med IPMs ledelse.

8 Justering for eksepsjonelle resultater i 2012

Ettersom instituttenes framtidige basisbevilgning etter det foreslåtte opplegget vil være avhengig av oppnådde resultater i 2012, kan det være grunn til å vurdere om det er behov for å korrigere for «unormalt» høy eller lav produksjon i 2012 ved beregning av Basis i 2014. Korreksjonen vil i så fall ha betydning for tildeling først i budsjett for 2015. Summen av slike korreksjoner bør være null for at ikke det skal bli et hopp i samlet budsjett til instituttene fra 2014 til 2015.

Det er også kun variasjon rundt en trend som det bør korrigeres for – og ikke for en trend. Det ser man ved å se på studiepoengproduksjonen i tabellene under. Samlet poengproduksjon er eksempelvis vesentlig høyere i 2011 enn snittet for 2009-2011.

9 Intern husleie

Alle universiteter er pålagt av KD å ha et system for internhusleie. Dette er innført ved UMB, men ikke ved NVH. Arbeidsgruppa vil foreslå at intern husleie innføres også for instituttene på Adamstuen etter samme prinsipper som ble brukt ved innføring på UMB. Så lenge det finnes data for samlet budsjett til drift og vedlikehold av bygningene på Adamstuen, og hvor stor del av arealene det enkelte institutt bruker, bør det være mulig å innføre intern husleie på en enkel måte. Det vil være nødvendig å beregne nye husleiesatser og nye bevilgninger til instituttene for dekking av husleie når nybyggene er ferdige og de fire instituttene flytter til Ås.

Bevilgningene til å dekke husleie har prinsipielle likheter med basisbevilgning til instituttene, men er for mange noe nytt og ukjent, og bør derfor inntil videre synliggjøres som separat post i grunnlaget for budsjettildeling til instituttene.

Prinsippene ved ordningen med internhusleie er:

- a. Man beregner samlet areal i ulike kategorier totalt og hvor mye av arealene i de ulike kategoriene hver enhet (hvert institutt) disponerer i utgangspunktet. (Ved UMB har man bare brukt en grov inndeling i tre kategorier: Laboratorier, undervisningslokaler, andre areal)

- b. Det beregnes en husleiepris for hver kategori av arealer. Det kan gjøres ved å fordele samlet budsjett for drift og vedlikehold av bygningsmassen på samlet areal ved institusjonen vektet etter kategori av areal.
- c. Driftsenheten fakturerer den enkelte enhet for de arealer enheten disponerer i de ulike kategorier multiplisert med fastsatt pris per enhet i de ulike kategoriene.
- d. Det utarbeides en husleiekontrakt som fastsetter leietakers (enhetens) retter og plikter i forhold til utleier (driftsenheten).
- e. Enhetene får en årlig ekstra bevilgning for å dekke husleiekostnader. Ved UMB er summen av bevilgninger til husleie noe større enn det samlede budsjett til drift og løpende vedlikehold av bygninger, ettersom Drifts- og serviceavdelingen (DSA) i utgangspunktet har et inntjeningskrav på ca kr 20 mill. (negativt budsjett).
- f. Universitetsledelsen kan justere husleiebevilgningen til enhetene, bl.a. avhengig av endringer i enhetenes aktivitetsnivå.
- g. Dersom et institutt ønsker å redusere sitt areal kan overskytende areal leies tilbake til driftsenheten, mens instituttet beholder differansen mellom bevilgning og husleiebetaling – forutsatt at driftsenheten finner annen leietaker.

Gruppen mener at det ikke bør være en veldig stor oppgave å innføre et enkelt system for intern husleie på Adamstuen fra 2014. Det bør gjøres enkelt, ettersom det uansett vil være nødvendig med en revisjon av satser, arealer og bevilgninger når aktiviteten flyttes til nytt bygg på Ås. Så vidt vi vet finnes allerede data for bygningsmasse i ulike kategorier på NVH og for hvordan de er fordelt på de enkelte enhetene. Gruppen går ut fra at det bør være mulig å ta i bruk UMBs standard husleiekontrakt også på Adamstuen, men har ikke gjort noen grundig vurdering av dette.

Våre anbefalinger kan kort oppsummeres slik:

- a. UMBs husleieordning videreføres for enhetene på Ås
- b. Det innføres intern husleie for enhetene på Adamstuen etter mønster av den ordningen som er innført på Ås. Det bør vurderes om samme standard husleiekontrakt kan benyttes.
- c. Ved flytting fra Adamstuen til Ås må nye satser, arealer og bevilgninger fastsettes for enhetene som flytter ut fra hvilke arealer enheten får til disposisjon og hvilke resurser som må settes av til årlig drift, utvikling, vedlikehold og avskrivninger til slike arealer.
- d. Bevilgningene til instituttene for å dekke husleie synliggjøres inntil videre som separat post ved budsjettfordelingen, og i alle fall til flytting til Ås er gjennomført.

10 Spesielt om justeringer i internhusleie ved flytting til Ås

Det er viktig å huske at husleiesystemet ikke skaper penger. Utvider universitetet bygningsmassen sin og dermed får økte drifts- og vedlikeholdskostnader, må pengene dekkes inn enten (i) over varig økte tildelinger fra KD, (ii) varig økt bidrags- og oppdragsaktivitet som genererer husleieinntekter eller (iii) omdisponering fra andre formål i budsjettet. Sistnevnte er lite ønskelig, siden de i praksis lett vil gå på bekostning av faglig aktivitet.

Flytting fra Adamstuen til nytt bygg på Ås medfører sannsynligvis økte kostnader til drift og vedlikehold av bygg. Vi kan bruke Statsbyggs stipulerte utgiftsestimater på 49 millioner som utgangspunkt. Samlet budsjett for teknisk avdeling på NVH er i budsjett for 2013 ca 36 mill. Med dette utgangspunktet vil husleieøkningen tilsvare 13 millioner pr. år

Samtidig er det en forutsetning at årlig opptak til veterinærstudiet skal økes med 20, fra 70 til 90. Økt studenttall vil resultere i økt studiepoengproduksjon, og dermed økt resultatbasert tildeling til

NMBU. Det bør også forventes økt basistildeling i form av nye fullfinansierte studieplasser. De innføres gradvis over studieløpets varighet inntil alle studentkohorter er fylt opp med større kull.

I ordningen med intern husleie skjer en justering ved flyttingen ved at de fire instituttene fra Adamstuen får øket sin husleieregning. Samtidig får de en økt rammebevilgning for å dekke økte kostnader. Hvordan arealer skal fordeles i det nye bygget, hvor mye de ulike leietakerne i bygget skal betale i husleie, og hvor mye deres basisbevilgning skal justeres i forhold til økt undervisningsomfang, vil kreve en særskilt vurdering. Det er for tidlig å foreta den nå.

11 Sentre, klinikker og bibliotek

Fellesstyret har fastslått at sentrene SHF (inkludert Fôrtek), SKP og SEVU videreføres som separate budsjettenheter. Universitetsstyret fastsetter årlig en basisfinansiering for disse enhetene. For øvrig finansieres de ved inntekter fra salg av tjenester og varer til instituttene og andre – også eksterne brukere og kunder.

Fellesstyret har også bestemt at de tre klinikkene og forsøksdyrenhetene ved NVH skal inngå som integrert del av henholdsvis SportFaMed og ProdMed. Disse vil dermed inngå som grunnlag for tildeling av Basisbevilgning til de to instituttene som huser dem.

12 Prinsipper for endringer i instituttenes Basis over tid

Basis (sammen med bevilgning for internhusleie) blir gjennom vårt forslag historisk bestemt – som en residual i forhold til historisk bestemt ramme fratrasket resultatuttelling for 2012. NMBU bør tilstrebe at instituttenes Basis kan begrunnes i forhold til universitetets mål ved at de er begrunnet i instituttets aktivitet målt i forhold til forskningsbasert utdanning og forskning, forskningsformidling og forskerutdanning. (Jfr Figur 1 på side 3.) En kriteriebasert fordeling av basis vil kunne skape større legitimitet til fordelingen av disse store midlene.

Gruppen har hatt begrenset tid til å drøfte slike prinsipper, men vil gjengi relevante utdrag fra utredningen til Universitetet i Oslo (UiO 2007). Utvalget ved UiO foreslo at man prøvde en inndeling av kriteriene for tildeling av basis i fire hovedkategorier, som ved NMBU kan reduseres til to, ettersom NMBU ikke har ansvar for museumsdrift. De to kategoriene er "forskningsbasert utdanning" og "forskning, forskningsformidling og forskerutdanning".

"Prinsippet om forskningsbasert utdanning – at hoveddelen av undervisningen skal utføres av personale i stillinger som kombinerer forskning og undervisning med like deler av hver aktivitet – er grunnfestet ved norske universiteter. Det har også støtte i uttalelser fra departementet og fra utdanningskomiteen i Stortinget. NOKUTs forskrifter om akkreditering stiller krav til forskningsbasering av undervisningen. Finansieringen av studieplasser må derfor ikke bare dekke de direkte utgiftene til undervisningen, men også gi rom for et visst minimum av forskning i tillegg – først og fremst i form av den tida som vitenskapelig personale bruker på forskning." (UiO 2007, s. 31)

Departementet er tydelig på at den resultatbaserte finansieringen av studier ikke er tilstrekkelig til å finansiere forskningsbasert utdanning. Derfor har KD bevilget midler til et antall fullfinansierte studieplasser ved universiteter og høyskoler. Prinsippet for en fullfinansiert studieplass er at 60 % av

finansieringen kommer i form av en økning i institusjonens Basis, mens 40 % kommer i form av resultatbasert tildeling for de studiepoeng studenten har avlagt. Det må forstås slik at det også bør være et visst samsvar mellom instituttens undervisningsomfang og deres basisbevilgning begrunnet i utdanning.

Noen institutter kan ha behov for spesielt kostbar infrastruktur, fasiliteter eller metoder i undervisningen. Ettersom KD differensierer i satsene for de ulike utdanningskategoriene, snakker vi om kostnader som er større enn den differensieringen som allerede ligger inne i forskjellen i satsene for utdanningsinsentivene i kategori A til F. Det kan eksempelvis være kostnader til klinikkdirift som er nødvendig i undervisningen.

Prinsippet om tildeling av basis på grunnlag av forskningsbasert utdanning innebærer at noe forskning allerede er finansiert under denne overskriften. Det gjelder særlig tidskostnaden for personer i kombinerte undervisnings- og forskerstillinger.

Noen institutter driver forskning som i sin natur er spesielt kostbar, fordi den krever dyrt utstyr, laboratorier, klinikker, osv. Dette er et element som kan vektlegges ved fastsetting av Basis for instituttene.

Forskerutdanning krever innsats i veiledning ut over det som dekkes opp gjennom den resultatbaserte belønningen for ferdige doktorgrader. Antall doktorgradsstudenter kan dermed eksempelvis også være et element som inngår i fastsetting av Basis.

Ettersom Basis skal ha preg av langsiktighet, og instituttens rammer i stor grad er bundet opp i lønninger til fast ansatte, kan det være problematisk å gjøre store og raske endringer i fordelingen av basis mellom instituttene – dersom Universitetsstyret skulle ønske å gjøre det. Én måte kan være å disponere økte inntekter, for eksempel nye fullfinansierte studieplasser (i den grad de ikke er øremerket eller pålagt føringer fra KD), til de instituttene hvor Universitetsstyret mener at Basis bør økes.

13 Øremerkede tildelinger fra KD - rekrutteringsstillinger

NVH og UMB har fått tildelt et antall stipendiat- og postdoc-stillinger, til sammen omtalt som rekrutteringsstillinger. Disse er øremerket i den forstand at NMBU ikke kan omdisponere bevilgningene gitt fra KD til disse rekrutteringsstillingene til andre formål. Institusjonenes styrer fordeler stillingene til instituttene etter litt forskjellige kriterier – delvis ut fra strategiske vurderinger (satsinger) og (ved UMB) delvis ut fra en formel basert på instituttens størrelse og publiseringsomfang.

Universitetsstyret må ta stilling til om det selv skal fordele disse stillingene, eller om det skal overlates til fakultetene å fordele noen eller alle, og eventuelt hvilke kriterier som bør anvendes ved fordelingen av stillingene. Noen mulige kriterier er:

- Nasjonale rekrutteringsbehov innen et fagområde
- Veiledningskapasitet (for eksempel målt ved antall førsteamanuenser og professorer)
- Forskningsmiljø (for eksempel målt ved publiseringspoeng per fagårsverk)
- Utnytting av stillingene og antall som fullfører med doktorgrad
- Andre hensyn nedfelt i NMBUs strategi og føringer fra departementet

13.1 Fordeling i 2014

Stillinger som blir ledige og skal besettes i 2014 bør lyses ut tidlig i 2014 for at årets masterkandidater kan være mulige søkere, og være besatt til august 2014. For at utlysning av disse stillingene ikke blir urimelig forsinket, vil arbeidsgruppa foreslå at styrene ved henholdsvis NVH og UMB for 2014 fordeler rekrutteringsstillinger etter sine vanlige kriterier.

13.2 Satser for rekrutteringsstillingene

NVH og UMB opererer med ulike kronesatser for stipendiatstillingene. Forskningsrådet bevilger for 2013 kroner 907 000 per stipendiatstilling per år. Det samme gjør Departementet for 9 av UMBs stipendiatstillinger. For de øvrige bevilger KD kroner 742 000 per år.

UMB bevilger til instituttene en fast sats per stipendiatstilling tilsvarende til KDs lave sats – Kr 742 000 for alle stipendiatstillingene til lønn og drift ("matpakke"). Differensen mellom høy sats og lav sats (ca kr 900 000) brukes til å styrke posten for innkjøp av vitenskapelig utstyr. NVH bevilger til sine institutter en lavere sats – kr 611 000 per stipendiat per år.

Vi vil foreslå at NMBU bruker én fast sats for alle stipendiatstillingene, og at man bruker departementets "lave" sats – tilsvarende kr 742 000 i 2013. Dette beløpet omfatter også den såkalte "matpakken" til drift. "Merkostnaden" ved å øke satsene for NVHs stipendiatstillinger «finansieres» ved å trekke ut av basisbevilgningen til de fire instituttene kr 742 000 per stipendiatstilling de har fått tildelt. Deretter får de, under overskriften strategiske satsinger, en bevilgning på kr 742 000 per rekrutteringsstilling de har. Dermed blir budsjettildeling til instituttene upåvirket, bortsett fra at begrunnelsen for tildelingen justeres. Først når stipendiatstillinger omfordes mellom institutter, vil endringen få reelle budsjettmessige konsekvenser for de instituttene det gjelder.

14 Satsingsmidler

Med «satsingsmidler» vil vi her mene midler som ikke er bundet opp i rammetildelingene til instituttene, sentre og bibliotek, til løpende kostnader til drift, vedlikehold og utvikling av infrastruktur, eller til felles administrasjon for universitetet. Slik sett utgjør «satsingsmidlene» en residual eller rest: Dette er de frie midlene som styret kan disponere til ulike strategiske satsinger. Vi har i det foregående kategorisert rekrutteringsstillingene under overskriften strategiske satsinger. Disse er av KD øremerket til dette formålet, men Universitetsstyret kan omfordele dem mellom fakulteter, institutter og fagområder. Universitetsstyret kan velge å gi seg selv større frihetsgrader til nye satsinger ved å kutte i rammetildelingene til instituttene, eller i fellesadministrasjonen – eller andre av postene nevnt foran. Men styret kan også velge å bruke av disse midlene for å styrke basisbevilgning til ett eller flere institutter.

Forskjellen mellom satsinger og basis i budsjettmodellen til instituttene er at satsinger er **tidsavgrensede**, mens basis i prinsippet er å oppfatte som langvarig uten noen bestemt tidsavgrensning. Det forhindrer ikke at universitetsstyret kan velge å kutte i basis til ett eller flere institutter. Ettersom satsingene er tidsavgrensede, er det viktig at det allerede i utgangspunktet er en plan for hva som skjer når de fases ut: Vil oppgavene da avsluttes, eller vil de finansieres på annen måte.

Ved en gjennomgang av budsjettene for NVH og UMB finner vi følgende poster som har preg av å være satsinger – i den forstand at de er tidsavgrensede tiltak som disponeres av instituttene:

Tiltak	Beløp (1000)	Varighet	Kommentar
--------	--------------	----------	-----------

Vedlegg 1-2

	kroner)		
UMB			
Midler til innkjøp av vitenskapelig utstyr	6.000		Så lenge US opprettholder tildelingen
Støtte til senter for fremragende forskning	1.200	10 år	Senterets levetid
Støtte til oppstart av nye studietilbud (de får ikke resultatbasert finansiering før 2-3 år etter oppstart.)	163	1 år	Kun en som er i løpet nå
Strategisk tildeling knyttet til kunstnerisk arbeid-ILP	500		Ingen varighet angitt
Strategisk styrkning av grunnfagmiljøet-IKBM	647		Ingen varighet angitt
Etikk innen forskningen	110		Ingen varighet angitt
Administrasjon av grunnstudiet	420		Ingen varighet angitt
Bioenergi	1.800	2 år	
Matsatsningen	4.261	3 år	
Tverrforsk	600	2 år	
NVH			

UMB har hatt et "strategipott" i sin budsjettmodell til instituttene. Potten har blitt tilført 5% av rammen til instituttene. Noen av tiltakene som har vært finansiert over denne posten har hatt preg av supplering av basisbevilgningen, ettersom beløpene har ligget fast fra år til år. Det foreslås at de legges til rammen for de instituttene som har fått disse tildelingene. Andre tildelinger har vært gitt for en avgrenset periode og med en nedtrapping fra år til år. Noen av disse tildelingene er gitt tilsagn for også for 2014, 2015 og 2016. Men midlene vil gradvis frigis og gå tilbake til "potten".

Universitetsstyret må ta stilling til hvor stor del av midlene til satsinger skal fordeles av fakultetsstyrene og hvor mye det selv vil fordele direkte.

Som for rekrutteringsstillingene, kan det bli travelt for det nye styret for NMBU å fatte beslutninger om hvordan satsingsmidler for 2014 skal fordeles tidlig nok til at midlene kan "settes i arbeid" i 2014. Vi vil derfor foreslå at styrene for NVH og UMB for 2014 fremmer forslag til fordeling i 2014 av de midlene som hver av de to enhetene bringer inn i NMBUs budsjett.

15 Eksterne prosjekter- Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet

For håndtering av inntjening fra bidrags- og oppdragsfinansiertaktivitet (BOA) og salg av varer og tjenester vil utvalget forslår at det arbeidet som er igangsatt ved institusjonene med innføring av den såkalte TDI-modellen videreføres. TDI-modellen er en felles modell for beregning av indirekte kostnader som er utviklet på Universitets- og høyskolerådets initiativ. Fordelingen av overhead mellom instituttene og sentralledet må vurderes i sammenheng med innføringen av internhusleie da dette medfører at en større del av de indirekte kostnadene vil ligge på instituttene.

16 Appendix: Historiske resultatdata

Utvikling 2009-2011, studieproduksjon i KD-kroner				
	2009	2010	2011	Snitt
Institutt for landskapsplanlegging - ILP	25 450	28 499	31 914	28 621
Institutt for naturforvaltning - INA	13 069	13 509	15 683	14 087
Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap - IHA	7 961	8 468	9 721	8 717
Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap - IKBM	19 999	20 079	22 160	20 746
Institutt for plante- og miljøvitenskap - IPM	18 215	15 579	16 534	16 776
Institutt for matematiske realfag og teknologi – IMT	22 596	26 053	29 708	26 119
Handelshøyskolen ved UMB	17 305	20 187	22 649	20 047
Institutt for internasjonale miljø- og utviklingsstudier Noragric	9 363	10 728	11 400	10 497
Institutt for basalfag og akvamedisin	11 938	11 877	12 200	12 005
Institutt for produksjonsdyrmedisin	11 938	11 877	12 200	12 005
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi	11 938	11 877	12 200	12 005
Institutt for sports- og familiedyrmedisin	11 938	11 877	12 200	12 005
Sum	181 710	190 611	208 568	193 630

”KD-kroner betyr at studiepoengene er vektet i forhold til hvilken kategori de tilhører, jfr Tabell 3.

Publikasjonspoeng				
	2009	2010	2011	Gj.snitt
Institutt for landskapsplanlegging	26,5	32,8	23,7	27,7
Institutt for naturforvaltning	76,9	89,8	62,2	76,3
Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap	56,4	60,0	81,2	65,9
Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap	57,6	75,2	72,0	68,3
Institutt for plante- og miljøvitenskap	44,6	60,4	56,7	53,9
Institutt for matematiske realfag og teknologi	42,8	54,0	48,7	48,5
Handelshøyskolen UMB	27,9	19,9	37,2	28,3
Noragric	28,9	33,0	43,8	35,2
Institutt for basalfag og akvamedisin	23,4	33,6	35,1	30,7
Institutt for produksjonsdyrmedisin	26,5	26,3	28,5	27,1
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi	44,0	42,8	48,1	45,0
Institutt for sports- og familiedyrmedisin	10,6	33,4	24,5	22,8
	466,1	561,2	561,7	529,7
NB. 3 ukjente publikasjonspoeng er lagt inn hos Inst for Basal&akvamedisin				

Vedlegg 1-2

Dr. grader	2009	2010	2011	Gj.snitt
Institutt for landskapsplanlegging	1	1	0	0,7
Institutt for naturforvaltning	7	7	10	8,0
Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap	15	14	21	16,7
Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap	11	7	18	12,0
Institutt for plante- og miljøvitenskap	7	9	8	8,0
Institutt for matematiske realfag og teknologi	3	9	6	6,0
Handelshøyskolen UMB	3	8	3	4,7
Noragric	2	4	6	4,0
Institutt for basalfag og akvamedisin	6	3	4	4,3
Institutt for produksjonsdyrmedisin	3	6	5	4,7
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi	11	8	11	10,0
Institutt for sports- og familiedyrmedisin	1	0	1	0,7
Sum	70	76	93	79,7

Sted (alle tall i 1000 kr)	Tildeling NFR ¹⁾				Tildeling EU ²⁾			
	2009	2010	2011	Gj.snitt	2009	2010	2011	Gj.snitt
Institutt for landskapsplanlegging	1 757	1 223	1 144	1 375	0	0	0	0
Institutt for naturforvaltning	10 424	12 054	13 796	12 091	1 347	969	-661	552
Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap	27 609	33 290	26 640	29 180	6 220	1 810	3 597	3 876
Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap	27 260	34 669	33 892	31 940	639	1 643	1 745	1 342
Institutt for plante- og miljøvitenskap	17 146	36 610	26 137	26 631	1 720	325	2 409	1 485
Institutt for matematiske realfag og teknologi	11 111	14 602	15 258	13 657	71	0	348	140
Handelshøyskolen UMB	2 064	3 002	7 162	4 076	445	162	51	219
Noragric	2 998	2 409	12 063	5 823	0	0	0	0
Institutt for basalfag og akvamedisin	19 252	15 652	12 889	15 931	874	2 003	2 038	1 638
Institutt for produksjonsdyrmedisin	11 410	8 637	11 988	10 678	306	252	0	186
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi	16 732	11 502	10 534	12 923	0	493	0	164
Institutt for sports- og familiedyrmedisin	0	1 298	1 790	1 029	0	0	0	0
Sum	147 763	174 948	173 293	165 335	11 621	7 657	9 527	9 602

¹⁾ Tildelte midler NFR er midler som er utbetalt fra NFR i regnskapsåret korrigert for midler videreformidlet til kontraktspartnere

²⁾ Tildelte midler EU er midler knyttet til Eus rammeprogrammer som er utbetalt fra EU i regnskapsåret

Notat

Fra: «Budsjettemodellgruppa»: Ragnar A. Øygard, Per Heitmann, Ann Kristin Øyen, Olav Reksen, Solfrid Odnos og Hans Ekkehard Plessner; Hans Christian Sundby og Jan Aldal

Dato: 19.04.2013

Budsjettmodell for NMBU: Oppfølgingsspørsmål

Utvalget som utarbeidet forslag til budsjettmodell for NMBU har blitt bedt om å svare på noen oppfølgingsspørsmål fra Fellesstyret (skrevet av Vincent Eijsink). Under følger spørsmålene (i kursiv) og våre svar.

SPM 1. *Modellens virkning må illustreres bedre.*

Saksframlegget gir ikke tilstrekkelig informasjon om hvordan modellen endrer dagens situasjon og hva som kan forventes i framtiden. Noen muligheter:

- Figur 2 (side 12/38) bør vise både de tall som står der og de faktiske budsjettene til instituttene (man kan bruke relative tall for å gjøre sammenligningen enklere)*
- Tabell 4 (side 14/40) burde selvfølgelig også vise "gammel basis". Man burde skissere noen framtidsscenarier, slik at det er lettere å forstå modellen.*

SVAR:

Modellen endrer ikke relativ fordeling mellom instituttene i utgangsposisjonen (2014). Dersom framtidige Universitetsstyrer beholder modellen, vil vi få følgende utvikling videre:

- Et institutt som øker sin produksjon i forhold til utgangsåret 2012, vil få øket rammetildeling
- Et institutt som ikke endrer sin produksjon i forhold til utgangsåret 2012, vil få uendret rammetildeling.
- Et institutt som reduserer sin produksjon i forhold til utgangsåret 2012, vil få redusert rammetildeling

Hvor mye rammebevilgningen øker eller minker ved endring i produksjonen, er lett å regne ut. Det er bare å telle opp endret produksjon og multiplisere med satsen (65 % av KD sin sats). Hvis man vil vite framtidig budsjett (resultatdelen) for institutt X kan man lage et scenario for framtidig produksjon.

Det er selvfølgelig usikkerhet knyttet til utviklingen i KDs satser, men trenden har vært at resultatbasert uttelling for studieplasser har vært lønns- og prisjustert, mens uttelling for forskningsinsentiver har vist en synkende trend. Når Storting og Regjering en gang i framtida endrer sin prioritering av resultatmidler, vil modellen videreføre disse endringene til instituttene. Vi bør forøvrig også forvente at Universitetsstyret kan ønske å fordele basisbevilgning til instituttene litt annerledes enn i dag, og ikke bare pris- og lønnsjustere instituttenes basis.

Innføring av ny modell vil etterhvert føre til litt forskjellige resultater fra hva vi ville hatt med nåværende modeller. Poenget er at dagens modeller ikke kan videreføres, fordi NMBU trenger et felles budsjett og en felles modell for å diskutere budsjettfordeling. Verken UMBs eller NVHs modell er egnet som felles modell.

Instituttenes basisbevilgning vil bli annerledes ved den nye modellen enn den er i dag. Tabell 1 under viser gammel og ny basis. «Ny basis» er beregnet på grunnlag av resultater i 2011.

Tabell 1 Sammenligning av Basis i «Ny NMBU modell» med Basis- i NVH og UMB-modeller

Budsjettenhet/budsjettformål	Basis 2013 - Ny modell	Basis 2013 Gammel modell
Institutt for landskapsplanlegging	15 693	15 731
Institutt for naturforvaltning	28 120	23 999
Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap	21 722	16 920
Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap	28 053	26 405
Institutt for plante- og miljøvitenskap	38 607	34 544
Institutt for matematiske realfag og teknologi	41 550	39 893
Institutt for økonomi og ressursforvaltning	9 605	12 508
Noragric	6 338	7 321
Institutt for basalfag og akvamedisin	15 771	28 529
Institutt for produksjonsdyrmedisin	30 077	40 454
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi	21 411	34 675
Institutt for sports- og familiedyrmedisin	29 845	38 662
Sum instituttene	286 791	319 641

Vi har gjennomført en beregning som viser hvordan instituttenes budsjetter ville ha utviklet seg dersom modellen var blitt innført i 2009. Dette er vist i Tabell 2 under. Beregningene i tabellen tar utgangspunkt i instituttenes tildeling (både UMB og NVHs) for årene 2009 til 2013 og sammenligner disse årene med en tenkt utvikling hvor man i 2009 innfører den foreslåtte modellen (på grunnlag av resultater i 2007) med nulleffekt i startåret. Årene deretter er det tatt utgangspunkt i det enkelte institutts produksjon, og det er gitt 65 % av KDs satser i U og F. Når det gjelder Basis, så er denne lønns- og prisjustert hvert år etter 2009. I tillegg er 65 % av basistildeling fra KD knyttet til nye studieplasser lagt til som en endring i basis. Utover dette er det ved UMB tatt hensyn til de endringer som er gjort i basis knyttet til rene korreksjoner av G (som i 2010 for ILP, HH og Noragric, og tekniske korreksjoner som flytting av Folkehelsemiljøet fra IPM og IHA til ILP). For NVHs del gjelder korrigeringsene i basis endringer knyttet til stipendiatstillinger.

Hvilke utslag ny modell vil få i framtida, er avhengig av hvordan instituttenes resultater utvikler seg. Framtida blir ikke helt som de siste 5 åra. Universitetsstyret ved UMB har eksempelvis satt «bremsene på» når det gjelder videre vekst i studentopptaket, slik at framtidig vekst i studiepoeng sannsynligvis blir mindre enn den var i perioden 2009-12. Den basis som instituttene går inn i modellen med vil også være en annen når utgangspunktet er resultater for 2014, enn når det var resultater for 2007 (slik det er i tabellen under).

Tabell 2 «Kontrafaktisk budsjettutvikling» dersom «ny NMBU modell» hadde blitt innført i 2009

Opprinnelige rammer

Budsjettenhet/budsjettformål	Netto-ramme 2009*	Netto-ramme 2010*	Netto-ramme 2011*	Netto-ramme 2012*	Netto-ramme 2013*
Institutt for landskapsplanlegging	23 386	28 579	29 365	32 150	37 042
Institutt for naturforvaltning	35 995	38 711	39 132	41 272	42 700
Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap	32 900	33 375	34 563	33 877	39 483
Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap	43 103	42 397	46 149	47 898	52 464
Institutt for plante- og miljøvitenskap	48 903	52 728	54 697	57 981	56 544
Institutt for matematiske realfag og teknologi	43 884	50 815	56 459	62 870	64 933
Handelshøyskolen UMB	21 853	23 913	24 649	28 539	30 650
Noragric	12 549	16 646	16 390	17 508	19 337
Institutt for basalfag og akvamedisin**	33 920	37 507	36 195	41 277	42 450
Institutt for produksjonsdyrmedisin**	35 627	40 046	38 926	44 013	44 227
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi**	36 092	35 425	34 650	38 452	40 905
Institutt for sports- og familiedyrmedisin**	35 297	36 563	36 329	42 013	42 641
Sum instituttene	403 509	436 705	447 503	487 850	513 376

* Inkluderer for UMBs institutter ikke strategimidler eller internhusleie

Rammer med ny modell

Budsjettenhet/budsjettformål	Netto-ramme 2009	Netto-ramme 2010	Netto-ramme 2011	Netto-ramme 2012	Netto-ramme 2013
Institutt for landskapsplanlegging	23 386	28 137	29 259	32 949	38 675
Institutt for naturforvaltning	35 995	39 944	40 762	42 800	44 043
Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap	32 900	33 093	38 595	35 408	37 430
Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap	43 103	42 190	46 522	49 642	54 054
Institutt for plante- og miljøvitenskap	48 903	51 713	54 280	55 705	55 513
Institutt for matematiske realfag og teknologi	43 884	50 805	56 475	62 958	65 905
Handelshøyskolen UMB	21 853	25 462	26 442	30 470	32 477
Noragric	12 549	16 141	16 168	17 558	19 719
Institutt for basalfag og akvamedisin	33 575	45 944	37 921	38 075	38 106
Institutt for produksjonsdyrmedisin	36 416	41 173	42 264	43 797	43 444
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi	31 630	36 221	37 955	36 807	37 312
Institutt for sports- og familiedyrmedisin	35 420	38 442	39 925	43 392	45 262
Sum instituttene	399 614	449 264	466 570	489 563	511 939

Differanse (pluss viser mertildeling ved foreslått b-modell vs gammel b-modell)

Budsjettenhet/budsjettformål	Netto-ramme 2009	Netto-ramme 2010	Netto-ramme 2011	Netto-ramme 2012	Netto-ramme 2013
Institutt for landskapsplanlegging	-	-442	-105	799	1 633
Institutt for naturforvaltning	-	1 233	1 630	1 529	1 343
Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap	-	-282	4 032	1 531	-2 053
Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap	-	-207	373	1 744	1 590
Institutt for plante- og miljøvitenskap	-	-1 015	-417	-2 276	-1 031
Institutt for matematiske realfag og teknologi	-	-10	16	88	972
Handelshøyskolen UMB	-	1 549	1 794	1 931	1 827

Vedlegg 1-3

Noragric	-	-505	-222	50	382
Institutt for basalfag og akvamedisin	-345	8 437	1 726	-3 202	-4 344
Institutt for produksjonsdyrmedisin	789	1 127	3 338	-217	-783
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi	-4 462	796	3 305	-1 644	-3 592
Institutt for sports- og familiedyrmedisin	123	1 880	3 596	1 379	2 621
Sum instituttene	-3 895	12 560	19 067	1 713	-1 437

SPM 2. Det er ikke tilstrekkelig klart hvordan «skattenivået» (de 35%) forholder seg til inntektsbehovet til de som mottar «skatten». Hvis vi innfører en modell som gjør at "sentral" må kutte for mye, slik at US må gripe inn, da er modellen mye mindre forutsigbar enn vi kunne ønske. Er det tilstrekkelig med realisme i modellen? Vi må være sikre på at denne 65-35 fordelingen (35 % er "skattenivået») er realistisk i forhold til det sentraladministrasjonen og US trenger til å drifte universitetet, ha penger til strategiske satsinger, finansiere fakultetene, investere i infrastruktur, tilpasse seg studentvekst osv. Beregningene som vises i dokumentet, samt lovnaden om forutsigbarhet betyr lite hvis det er for lite penger igjen til "det sentrale". Da må US gripe inn.

SVAR:

Fordelingen av midler mellom instituttene rammebudsjett og andre deler av NMBU er et spørsmål om universitetspolitisk prioritering. En lavere sats enn 65 % vil gi mer ressurser på Universitetsstyrets hånd til diverse strategiske satsinger, til justering av institutters basis, til vekst i sentraladministrasjonen og i fakultetsadministrasjonene, og til økt vedlikehold og oppgradering av infrastrukturen – for å nevne noen ting. Merk at endring i satsen ikke påvirker størrelsen i bevilgning til disse formålene i utgangspunktet, men kun hvor mye de endrer seg når NMBUs resultater øker eller minker.

Hvorvidt 65 % er for mye eller for lite kan diskuteres. Det er omtrent på snittet av dagens fordeling mellom instituttene og det øvrige universitetet. UiO gir 67 % av midlene fra KD videre til fakultetene, mens UiB gir 75 % videre. (Dette må også sees i sammenheng med fordeling mellom de ulike nivåene i utgangspunktet).

SPM3. Modellens effekt på samarbeidsklimaet må belyses bedre. Jeg hadde satt pris på en bedre belysning av hvordan modellen påvirker instituttene samarbeidsvilje, gjerne ved å sammenligne dagens situasjon ved UMB med den nye situasjonen. For meg ser det ut som en "hver for seg" modell. Uansett, dette blir i veldig liten grad belyst, på tross av at FS har pekt på dette.

SVAR:

En kritikk som ble fremmet i evalueringen av UMBs modell, var at den ikke gir noe eksplisitt insentiv til samarbeid mellom instituttene. Men den er heller ikke til hinder for samarbeid. Det samme kan sies om den foreslåtte modellen. Den gir ikke noen spesielle insentiv til samarbeid. Men det er vanskelig å se for seg hvordan man kan lage en budsjettmodell som eksplisitt gjør det. Forhåpentligvis er det slik at samarbeid på tvers av instituttgrensene resulterer i mer og bedre forskning og undervisning – og dermed større bevilgning til NMBU og instituttene. I UMBs nåværende «GUFS-modell» er det slik, at dersom ett institutt øker sin publisering, vil de andre instituttene få redusert budsjett. I den foreslåtte modellen vil instituttene resultatuttelling avhenge av deres egne resultater, og ikke av de andre. De vil ikke tape på at andre oppnår større resultat.

SPM 4. Modellens effekt på forskning må klargjøres. Modellen medfører en dramatisk nedprioritering av forskning ift hvordan UMB har det i dag. I den nye modellen lønner det seg ikke å satse på forskning som en del av en produktivitetsøkning. Man følger KDs modell slavisk, men KDs modell er tilpasset alle UoH institusjoner. Et universitet må satse mer på forskning, og må derfor omfordele (litt); det mener jeg også ligger i NMBUs vedtatte strategi hvor vi sier at vi skal være forskningsintensivt. For å illustrere dette nærmere: Belønningen per publiseringspoeng går ned fra 65,63 tusen ved UMB i dag til 20,77 tusen per poeng ved NMBU, slik jeg har forstått det.

SVAR:

Det er riktig at kroneuttelling pr publiseringspoeng vil reduseres med den foreslåtte modellen i forhold til hvilken uttelling de gir i dagens modell ved UMB. Ved NVH gis 100% av resultatbasert bevilgning for publisering videre til instituttene, mens det er omtrent 200% ved UMB.

Det er viktig å merke seg at resultatbasert bevilgning for publiseringspoeng ikke er den eneste, og heller ikke den viktigste måten, forskning finansieres på i modellen. Basisbevilgning til forskning utgjør langt større summer.

Resultatuttelling pr publiseringspoeng vil med den nye modellen komme mer på linje med hva den er ved andre universiteter, som også prioriterer forskning. UMB kan vise til sterk vekst i antall publiseringspoeng, men det kan også andre universiteter, som gir mindre belønning pr poeng enn det UMB har gjort.

Tabell 3 under viser utvikling i publiseringspoeng ved universitetene og NVH og Tabell 4 viser hvor mye deres budsjettmodeller gir i uttelling for hvert publiseringspoeng. (Data for publiseringspoeng er hentet fra DBH, mens data for kronebeløp pr poeng er hentet fra universitetenes hjemmesider, så vi må ta litt forbehold om nøyaktigheten i dem.)

Tabell 3: Utvikling i antall publiseringspoeng (Tall fra DBH)

År	2007	2008	2009	2010	2011	Endring 2007-2011
Alle institusjoner (hele sektoren)	10 498	11 522	12 588	13 122	14 372	37 %
Norges veterinærhøgskole	94	109	105	136	136	45 %
Universitetet for miljø- og biovitenskap	358	327	361	422	426	19 %
Universitetet i Agder	236	259	295	448	470	99 %
Universitetet i Bergen	1 674	1 741	1 863	1 935	1 946	16 %
Universitetet i Nordland	88	96	132	143	158	78 %
Universitetet i Oslo	3 122	3 558	3 571	3 616	4 038	29 %
Universitetet i Stavanger	325	344	464	481	558	72 %
Universitetet i Tromsø	755	865	919	938	1 122	49 %

Tabell 4: Honorering av grunnenhetene pr publiseringspoeng, kroner

	2013
Kunnskapsdepartementet	31 726
65 % av KD	20 622
Norges veterinærhøgskole	31 726
Universitetet for miljø- og biovitenskap	60 598
Universitetet i Agder	Ca 50 000
Universitetet i Bergen	
Universitetet i Nordland	25 381
Universitetet i Oslo	23 040
Universitetet i Stavanger	23 795
Universitetet i Tromsø	23 800

Enhet	Spørsmål 1	Spørsmål 2	Spørsmål 3	Spørsmål 4	Spørsmål 5	Spørsmål 6	Spørsmål 7	Spørsmål 8	Spørsmål 9	Annet
ILP	Ja	Hverken eller	Godt utgangspunkt for ressursfordeling	OK	Ikke direkte besvart	Videreføring av langtidsbudsjett bidrar til langsiktighet, og det er viktig at både inntekts- og utgiftsiden bygger på samme perspektiver for utviklingen.	Spesielle satsinger bør US kunne gjennomføre uavhengig av denne modellen.	Modellen potensielle negative effekt er at basis kan fremstå som i utakt med NMBUs endring i produksjon over tid. Det må være mekanismer for justering av basis.	Modellen er enkel og transparent og lettere å forstå enn GUFS. Den vil dermed kunne fungere som et godt styringsredskap.	Budsjettmodellen og kunstfaglig produksjon – konsolidering av S-midler som basis.
IHA	Disse instituttene har avgitt en felles høringsuttalelse som ikke besvarer høringssspørsmålene. Hovedankepunktet for disse instituttene er den lavere vektingen av forskning i den foreslåtte modellen sett i forhold til dagens modell ved UMB.									
INA										
IKBM										
IPM										
IMT										
HH	Ja	Frihet til å oppnå best mulig resultater med de ressurser som de får tildelt. Samarbeid kan være ett element i arbeidet for å få mest mulig ut av bevilgningen.	Hensiktsmessig utgangspunkt for fordeling	Modellen burde vært innført med utgangspunkt i budsjett for 2013	Ja	Ja	Modellen har ingen sikring av midler til strategiske satsinger. Det er overlatt til universitetsstyre og fakultetsstyrene å prioritere og fordele midler til strategiske satsinger.	Ingen åpenbare	Modellen er ikke tenkt som et incentivsystem, men som et hjelpemiddel i styrets beslutninger ved fordeling av statsbevilgningen.	

Enhet	Spørsmål 1	Spørsmål 2	Spørsmål 3	Spørsmål 4	Spørsmål 5	Spørsmål 6	Spørsmål 7	Spørsmål 8	Spørsmål 9	Annet
Noragric	Innstillingen legger vekt på å følge Kunnskapsdepartementets (KDs) styringssystem. Det sies at "ved å føre KDs resultatbevilgninger videre til institutt skaper man samsvar mellom NMBUs og instituttenes økonomiske interesser" (side 2), men det er ikke sikkert at KDs styringsmodell identifiserer NMBUs interesser på en god måte, og interessene er ikke rent økonomiske.	Samarbeid må være motivert av mål om bedre undervisning og forskning.	OK	Forslaget går ikke egentlig inn i spørsmålet om den økonomiske fordelingen mellom institutter. Det vises til Fellesstyrets syn at fordeling mellom institutter ikke bør endres i 2014. Dette kan være fornuftig men en budsjettmodell bør bidra til å avklare prinsippene for slik fordeling fremover.	Ja	Ja	God økonomi – i kraft av basis og uttelling for produksjon – fremmer strategisk satsing på instituttene, bl.a. gjennom ansettelser og arbeid med forsknings-søknader	Det risikabelt å svekke publiseringsinsentivene så kraftig, og det vil være negativt for Noragric	Forslaget til intern budsjettfordelingsmodell (V1 FS-20/2013) inneholder fornuftige anbefalinger om rammebudsjettering som legger seg nær opp til føringene i sektoren, er relativt enkel, og gir rom for å utvikle det nye universitetet i ønsket retning. Det er dog flere punkter som er uklare og noen vi er uenige i.	
FON	Ja		OK							Fon ønsker en sterkere vektlegging av publiseringspoeng gjennom å videreføre 100 % eller mer av satsen fra KD.
SN										
SHF	SHF anser modellen for å være en god og gjennomtenkt modell for NMBUs institutter. Senteret ønsker en annen prosess for fastsetting av tildeling av midler til sentrene i forhold til dagens hvor man stort sett kun får kompensert lønns- og prisvekst.									
UB	Budsjettfordelingsmodellen har en fordelingsnøkkel på 65 % til instituttene og 35 % til felles tjenester. Som et hovedprinsipp virker dette hensiktsmessig, men det må åpnes muligheter for omfordeling og prioritering av ressursene når særlige satsninger skal gjennomføres. Dette vil gjelde både mellom instituttene og fellestjenestene og innad i fellestjenestene.									
ITS	ITS synes modellen tilsynelatende er godt gjennomarbeidet med velbegrunnede løsninger for fordeling av budsjettmidler til instituttene. At modellen legger seg tett opp Kunnskapsdepartementets ordning synes å være fornuftig. Etterlyser en bredere gjennomgang av budsjetteringen av de adm. avdelinger.									

Enhet	Spørsmål 1	Spørsmål 2	Spørsmål 3	Spørsmål 4	Spørsmål 5	Spørsmål 6	Spørsmål 7	Spørsmål 8	Spørsmål 9	Annet
DSA	DSA er usikre på om 35% andelen til fellestiltak kan dekke det som skal til for å forbedre og utvikle bygningsmassen i takt med økende studentmasse.									Innføring av en enkel internhusleie på Adamstuen støttes.

Intern høring budsjettmodell NMBU

Vi viser til høringsbrev av 18. mars 2013. Her er synspunkter fra Institutt for landskapsplanlegging (ILP).

Vår generelle kommentar er at vi støtter prinsipper og utforming av forslaget til budsjettmodell der rammebudsjettering, lokal autonomi og en resultatbasert modell beholdes. Modellen er enkel og transparent og lettere å forstå enn GUFS. Den vil dermed kunne fungere som et godt styringsredskap.

- Vi støtter prinsippet om en forenkling av modellen ift GUFS, og at modellen legger seg tett opp KDs budsjettprinsipper. Denne innebærer at vi støtter at formidlingsresultater opphører i modellen, og at uttelling for publiseringspoeng justeres til å være nærmere KD sine satser. En slik modell hindrer suboptimale disponeringer på NMBU. Spesielle satsinger bør US kunne gjennomføre uavhengig av denne modellen.
- Vi støtter de foreslåtte indikatorer og vektingen mellom disse, spesielt tilpassing til KDs finansieringssystem for sektoren.
- Vi mener modellen verken fremmer eller hindrer samarbeid. Vi tror at samarbeid bygger på faglig felles interesse. Dersom modellen skal fremme samarbeid, må det være direkte og synlige incentiver. Dette vil imidlertid redusere den nye modellens tilpassing til KDs modell. ILP har for øvrig gode erfaring med å dele undervisning i et emne med andre institutter.
- Overgangsordningen er OK, men vi har noen synspunkter på ILPs basis, se kommentarer under.
- Vi mener det ikke er behov for noe gulv eller justeringer over år for å utligne store endringer i produksjon. Dette bør være en del av budsjettenhetens oppgave å inkludere i sin økonomiplanlegging.
- Videreføring av langtidsbudsjett bidrar til langsiktighet, og det er viktig at både inntekts- og utgiftsiden bygger på samme perspektiver for utviklingen. Underskudd/overskudd bør ligge til budsjettenheten.
- Modellen potensielle negative effekt er at basis kan fremstå som i utakt med NMBUs endring i produksjon over tid. Det må være mekanismer for justering av basis. Se kommentar under.
- Vi ønsker at stipend til PhD som et minimum er på nivået utvalget foreslår.
- Vi mener fordelingen 65 – 35 % mellom institutter og fellesadministrasjon er et godt utgangspunkt for ressursfordeling på NMBU.

Vi har også noen spesielle punkter vi ønsker å tilføye.

Grunnbevilgning/basis i forhold til produksjon basert på rammetildeling. ILP går inn i NMBU med en sterk underfinansiering for å kunne innfri kravet om forskningsbasert undervisning. Etter at GUFS ble innført har spesielt studieproduksjonen endret seg radikalt ved UMB mens omfordeling (med få unntak) av grunnbevilgningen i modellen ikke er endret. Studentvekst har vært ønsket av Universitetsstyret og veksten har kommet innenfor de fagfelt der det har vært tilstrekkelige søkere. I denne prosessen har spesielt ILP fått et

meget stort sprik mellom studieproduksjon og grunnfinansiering. På presentasjonen av felles budsjettmodell 3. april 2013 ble det vist en beregning av hva basis bør være begrunnet i forskningsbasert utdanning. Den viser at det er en underfinansiering i basis for ILP på over 11 millioner kroner med den nye modellen. Vi vil påpeke at dersom NMBU skal kunne drive forskningsbasert undervisning også på ILP, må bevilgningene radikalt opp. Forskning per i dag er marginalisert som følge av mye undervisning. Med andre ord kan det hevdes at dagens økonomiske modell strider med kravet om forskningsbasert undervisning. Vi ønsker derfor at basis i ny budsjettmodell må jevnlig justeres ift produksjonen, for eksempel hvert 5 år.

Budsjettmodellen og kunstfaglig produksjon – konsolidering av S-midler som basis. Budsjettmodellen fra KD tar ikke høyde for måten kunstnerisk produksjon formidles. Dette har bl.a. medført at kunstfaglige forsknings- og undervisningsinstitusjoner som Kunsthøgskolen og Arkitekt- og designhøgskolen tildeles midler etter andre prinsipper enn KDs standard modell. NTNU er det eneste andre universitetet i Norge som rommer en arkitektfaglig utdanning i et universitet. Fakultet for arkitektur ved NTNU får overført årlige midler utenfor budsjettmodellen som følge av dette. På bakgrunn av dette utarbeidet ILP et forslag i tråd med NTNUs modell i 2008. Denne baserer seg på at plassering i nasjonale og internasjonale arkitektkonkurranser, utstillinger og utsmykningsoppdrag likestilles med vitenskapelige publikasjoner. Begrunnelsen er at det er dette som er fagfeltet sitt kvalitetskontrollsystem for utøvende arkitekter/kunstnere. ILP har per i dag 2,5 årsverk kunstnere og rundt 6 årsverk utøvende arkitekter/landskapsarkitekter. Deres faglige aktivitet synliggjøres ikke i ny budsjettmodell. Vi vil også påpeke at høyere kunstfaglige forsknings- og utdanningsinstitusjoner arbeider med et system for å registrere slike resultater i CRISTIN med tanke på likestilling både prestisjemessig og etter hvert også økonomisk. På NTNU mottok Fakultet for arkitektur 1,2 millioner per år. Dette fakultet er marginalt større enn ILP. På bakgrunn av dette fikk ILP tildelt en fast strategisk tildeling på 0,5 millioner fra 2009. Denne er ikke tidsavgrenset, indeksregulert eller regulert i takt med økende produksjon/mennesker på ILP. ILP hevder meget sterkt at ny basis i NMBU for ILP må økes med et slikt tillegg for kunstnerisk produksjon. Vi mener derfor dagens S-midler til kunstnerisk produksjon overføres til ny basis og økes samtidig til 1,0 millioner

Folkehelse til ILP. Folkehelse ble overført ILP fra 1.1.13 i tråd med US vedtak 128/2012. Med denne overføringen ble det overført en grunnbevilgning fra IHA og IPM til ILP fra 2013. Resultatene fra fagfeltets produksjon vil først komme til ILP i 2015 basert på 2013-produksjonen. Vi er meget opptatt av at dette fagfeltet ikke glemmes i budsjettmodell, og ønsker et punkt i endelig dokument og saksfremstilling om at det må gjennomføres en teknisk justering i tråd med dette vedtaket. Vi har skjont det slik at GUFs for 2013 ligger til grunn for forslaget til ny budsjettmodell i denne høringen. Dersom dette er tilfelle er grunnbevilgning til folkehelse på ILP løst. Dersom dette ikke er tilfelle, så må midler overføres til ILP. Dette får konsekvenser for budsjetttrammer for IPM, IHA og ILP. På dette punktet har vi fått ulike signaler og ønsker en entydig avklaring om dette.

Med hilsen

Eva Irene Falleth
instituttleder

Valborg Lippestad
administrasjonssjef

Høringsuttalelse fra IPM, INA, IHA og IKBM om forslag til budsjettfordelingsmodell for NMBU

ePhorte: 2013/671

Denne uttalelsen kommer fra de institutter som med dagens budsjettmodell for UMB i felleskap får like mye uttelling på F-komponenten som på U-komponenten, til tross for at F vektet med 18 % og U med 27 % i dagens modell. Forslaget til ny budsjettmodell for NMBU vektlegger U enda sterkere samtidig som insitamentet for å satse på en forbedring i NMBUs forskningsproduksjon og kvalitet desimeres.

Våre institutter har utfordringer med lavere søkning til sine studieprogrammer sammenlignet med andre institutter ved NMBU. IPM og IHA har større utfordringer enn INA og IKBM. INA, IHA, IKBM og IPM har henholdsvis, 9.5, 19, 23 og 28 % av sine BVF- årsverk rettet mot støttestillinger for undervisning, forskning, og formidling (ingeniører, teknikere), mens ILP, HH og Noragric kun har henholdsvis 1, 0 og 0 % andel for samme stillingskategorier. Det viser tydelig hvilke forskjeller som finnes i kostnader og stillingskategorier ved undervisning og forskning på instituttene ved UMB.

Samlet står INA, IKBM IHA og IPM for 69 % av publiseringspoengene i 2012, 72 % av NFR- omsetningen, og 71 % av tildelte doktorgrader. Disse fire instituttene har de største behov for finansiering av kostbar infrastruktur og drifter omfattende laboratorieutstyr og laboratoriearealer. De er avhengig av disse ressursene, ikke bare i forskningen, men også i undervisningen. Vi frykter at en reduksjon i vektleggingen av forskningskomponenten i en ny budsjettmodell vil føre til at aktiviteten ved disse instituttene reduseres, i noen tilfeller betraktelig.

Fellesstyret har stilt en rekke spørsmål til utvalget som fremla forslag til budsjettmodell. Her vil vi bare kommentere svaret utvalget gir på spørsmålet om forskningsfinansiering.

Utvalgets svar omhandler kun publiseringspoeng. Vi er like opptatt av hva forskningen som helhet gir i uttelling på budsjetttrammen. Vi er enig i at KDs vektning av de ulike resultatindikatorer innen forskning er fornuftig å følge, men vi mener at vektningen av forskningen i sin helhet bør økes, på bekostning av undervisningskomponenten, i forhold til utvalgets forslag. Ellers vet vi lite om satsingskomponenten, noe som gjør det vanskelig å uttale seg om helhetlig virkning av modellen som er foreslått.

Hvis forslaget blir vedtatt, og den relativt sett lave søkningen av studenter vedvarer, vil en betydelig nedbemanning bli uunngåelig på områder som i dag eksplisitt listes i NMBUs vedtatte samfunnsoppdrag, visjon og strategi. Vi mener dette i så fall vil være en uheldig utvikling for MNBU.

UMB, 17. 4. 2013

Øystein Johnsen
Sign

Are Aastveit
Sign

Ørjan Totland
Sign

Torstein Steine
Sign

Høring: Intern budsjettfordelingsmodell for NMBU

Viser til tilsendt høringsbrev i forbindelse med fastsetting av budsjettfordelingsmodell for NMBU.

Vi synes at den foreslåtte modellen kan være en godt tjenlig rammeverk for at NMBUs framtidige styrer når de skal fastsette fordelingen av tildelte midler over statsbudsjettet mellom instituttene og øvrige deler av NMBU – slik at fordelingen kan sees i sammenheng med universitetets mål og strategier. Modellen gir også en viss forutsigbarhet og stabilitet til instituttene økonomi. Modellen har et dynamisk element (gjennom den resultatbaserte komponenten) som kan bidra til å redusere organisatorisk «støy» i forbindelse med ulik utvikling i enhetens budsjetter. Det er en fordel at den er såpass enkel og oversiktlig at den ikke fritar styret ansvaret for de strategiske prioriteringer som gjøres ved justeringer i tildeling av basisbevilgning og strategiske satsinger.

Modellen bør imidlertid innføres med utgangspunkt i instituttene budsjett for 2013 og deres resultater fra 2011. Det vil forenkle overgangen fra to til ett budsjett – ettersom NMBU vil få én felles bevilgning fra KD allerede for 2014 – og ikke separate bevilgninger for NVH og UMB.

Under følger våre svar på spørsmålene som er stilt (spørsmålene i kursiv):

i. *Oppfatter man at de foreslåtte indikatorene og vektingen mellom dem er relevante og dekkende for NMBU?*

Valg av parametere, definisjonen av dem og vektingen av dem er gitt av at dette er KDs resultatparametere. Det forenkler gjennomføring av systemet. I den grad KDs system er et uttrykk for styringssignaler overfor sektoren, er det en fordel av disse signalene også videreføres til instituttene.

ii. *Er det gode nok incentiver og ordninger i den foreslåtte budsjettmodellen som stimulerer til samarbeid og god ressursutnyttelse?*

Den foreslåtte modellen bygger på at instituttene skal få tildelt en rammebevilgning, og at de skal ha stor frihet til å oppnå best mulig resultater med de ressurser som de får tildelt. Resultatkomponenten betyr at større produksjon vil gi større budsjett i neste runde. Samarbeid med andre institutter kan være ett element i instituttene arbeid for å få mest mulig ut av sin bevilgning.

iii. *Hvordan oppfatter man den foreslåtte fordelingen av økte tildelinger fra KD med en andel på 65 % til instituttene og 35 % til fellestiltak?*

Fordelingen tilsvarer omtrent dagens fordeling mellom institutter og «resten», og er dermed et hensiktsmessig utgangspunkt.

iv. *Hvordan vurderes den foreslåtte overgangsordningen i 2014, herunder regelen for beregning av basis?*

Modellen burde vært innført med utgangspunkt i budsjett for 2013 (og resultater for 2011)

v. *Er forutsigbarhet i tildelinger tilstrekkelig dekket gjennom den foreslått budsjettmodellen?*

Ja. Men det gjenstår politisk uforutsigbarhet – knyttet til KDs og NMBU-styrets beslutninger.

vi. *Hvor godt egnet er den foreslåtte budsjettmodellen til langsiktig planlegging (3-5 år) og prognoser?*

Den er vel omtrent så god som det går an å få et slikt system (jfr pkt v.)

vii. *Hvordan vurderes mekanismene i budsjettmodellen for å sikre midler til strategiske satsinger ved instituttene?*

Modellen har ingen sikring av midler til strategiske satsinger. Det er overlatt til universitetsstyre og fakultetsstyrene å prioritere og fordele midler til strategiske satsinger.

viii. *Mener man den foreslåtte budsjettmodellen gir negative sidevirkninger?*

Vi kan ikke se noen åpenbare negative sidevirkninger. Dersom slike skulle oppstå, vil det være mulig for universitetsstyret å endre modellen. Den er bare tenkt som et hjelpemiddel i styrets beslutninger ved fordeling av statsbevilgningen.

ix. *Alt i alt; hvor godt mener man budsjettmodellen virker som incentivsystem for å understøtte målene satt i NMBUs strategi?*

Modellen er ikke tenkt som et incentivsystem, men som et hjelpemiddel i styrets beslutninger ved fordeling av statsbevilgningen. Forhåpentligvis vil de resultatbaserte elementene også gi insentiv til de ansatte for å arbeide for oppnå universitetets mål.

NORWEGIAN UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES
DEPARTMENT OF INTERNATIONAL ENVIRONMENT
AND DEVELOPMENT STUDIES, NORAGRIC

TELEPHONE +47 64 96 53 21
E-MAIL: POUL.WISBORG@UMB.NO
UNIVERSITETSTUNET 1, TIVOLI, 1432 Ås,
NORWAY

OUR REF:
YOUR REF 2012/671
DATE: 18.04.2013

Hans Fredrik Hoen, rektor

Siri Margrethe Løksa,
universitetsdirektør

Høring om intern budsjettfordelingsmodell for NMBU: Noragric

Jeg viser til høringsbrev 18.3.2013 om budsjettfordelingsmodell for NMBU med vedlegg 22.03.2013 med spørsmål fra Fellesstyrets sekretariat. Videre vises til innstilling fra utvalg oppnevnt av Fellesstyret datert 18.02.2013 (V1 FS-20/2013); og til notat fra utvalget 04.04.2013 'Budsjettmodell for NMBU: Oppfølgingsspørsmål'; samt notat v. Ragnar Øygard, 'Prinsipper for endringer i instituttenes basis' 27.02.2013.

På Noragric har forslaget til budsjettmodell blitt vurdert av en arbeidsgruppe nedsatt for å analysere Noragrics økonomi. Videre har det kort vært diskutert i Ledergruppemøte 16.04.2013. I det følgende er det først noen generelle kommentarer, dernest svar på spørsmålene fra Sekretariatet.

Generelle kommentarer

Noragrics situasjon

Budsjettmodellen slik den er utformet og praktisert i dag er ikke optimal for Noragric, fordi inntekter gjennom en lav basis-bevilgning og resultatbasert undervisnings- og forskningstildeling ikke dekker kostnader ved aktivitetene. Selv om forskningen og studentopptak har økt, har Noragric opplevd at underskuddet øker, og søkt å finansiere dette ved oppdragsvirksomhet. Dette har skapt et arbeidspress som fører til sykemeldinger og overarbeid blant administrativ og vitenskapelig stab. Noragric har derfor satt ned en arbeidsgruppe som går igjennom instituttets økonomi og som vil foreslå tiltak for å skape bedre sammenheng mellom aktiviteter, inntekter og kostnader. I denne sammenheng står budsjettmodellen sentralt som mulighet og begrensning. Vi har kritiske bemerkninger men ser også at Noragric kan forbedre sin situasjon gjennom bedre økonomistyring generelt og mer bevisst innretning mot den aktuelle modellen.

Enkelte kritiske bemerkninger om økonomistyring

Økonomiske modeller og markedsstyringstankegang kan føre til at viktige sider ved forskning og undervisningskvalitet forsvinner i krav til kvantitativ produksjon:

- Kvaliteten på forskningen kan reduseres når man helst skal publisere 4-5 artikler sammen med andre per år og bruker kjente metoder og oppskrifter som gir rask publisering.
- Kostnader knyttet til etablering og drift av tellekanter (kontrollbyråkrati) er betydelige.
- Tid brukes til strategisk tillempling av drift til budsjettmodell.
- Statens bevilgninger totalt sett går ikke opp eller ned avhengig av om universitets-Norge leverer, så jevn produksjon kan føre til tap når andre øker.
- Stykkprisfinansiering i et null-sum system fremmer konkurranse heller enn samarbeide.

- Kriteriene i modellen er nesten utelukkende kvantitative (Studiepoeng; Utvekslingsstudenter; Publiseringspoeng (svak kvalitativ, men det er mer lønnsomt med mange dårlige artikler); Tildelte doktorgrader; Omsetning på EU prosjekter og NFR prosjekter). Satsinger skal fange opp kvalitative og framtidsrettede spørsmål, mens føringene i modellen fokuserer mer på kvantitet og mindre på strategiske langsiktige mål og faglig innovasjon.

Anvendelsen og virkningen av økonomistyringsmodellene som velges bør evalueres jevnlig.

1) Oppfatter man at de foreslåtte indikatorene og vektingen mellom dem er relevante og dekkende for NMBU?

Innstillingen legger vekt på å følge Kunnskapsdepartementets (KD) styringssystem. Det sies at “ved å føre KDs resultatbevilgninger videre til institutt skaper man samsvar mellom NMBUs og instituttens økonomiske interesser” (side 2), men det er ikke sikkert at KDs styringsmodell identifiserer NMBUs interesser på en god måte, og interessene er ikke rent økonomiske.

Det kommer ikke tydelig nok frem at UMBs forsterkning av insentiver for publisering svekkes betydelig (fra ca. kr 61.000 per publiseringspoeng i 2013 til ca. kr 21.000). Inntektstapet for Noragric vil være betydelig, omlag 2 millioner kroner. Man burde heller øke insitamentene for forskning.

Etter det vi kan se, vil man bruke basis som utjevningsmekanisme slik at instituttene ikke kommer veldig annerledes ut enn før, men dette er uklart. Med hensyn til utdanning er det uklart hva man gjør med modellen og med prising her? Hvis det foreslås å øke undervisning på bekostning av forskning bør det diskuteres bedre og mer inngående enn å henvise til statens modell. Det er uklart hvordan de innsparte midlene ved redusert uttelling for publisering fordeles til andre aktiviteter (undervisning, strategiske satsinger, basis). Det bør lages en tabell der det går klart fram hvordan det å legge seg tettere opp til KDs modell vil slå ut: på basis, undervisning og forskning (totalt og per produsert enhet) for de ulike instituttene.

KD's kategorier for utdanningsinsentiver (Innstilling, tabell 3, side 10) virker urimelige, dvs. lite relatert til kostnader ved undervisning. NMBU bør jobbe for en jevnere uttelling for undervisning, og vurdere om NMBU kan løfte kategoriene D (samfunnsfag, høyere grad), E (realfag, lavere grad) og F (samfunnsfag, lavere grad).

Incentiver for undervisning på 400-nivå (PhD) er viktig for å styrke forskerutdanningen, bygge nettverk og bidra til universitetets faglig utvikling og anerkjennelse, og bør innføres.

2) Er det gode nok incentiver og ordninger i den foreslåtte budsjettmodellen som stimulerer til samarbeid og god ressursutnyttelse?

Komiteen (notat 04.04.2014, side 4) har nok rett i at det er vanskelig å bruke en budsjettmodell til å stimulere til samarbeid innenfor og på tvers av fakultetene. En stykkprisfinansiert konkurransemodell fremmer neppe samarbeid om forskning og undervisning og kan hemme UMBs styrke, nemlig nærhet mellom instituttene, en tradisjon for samarbeid og nært beslektede fagfelt. For eksempel, ”taper” et institutt penger om en student tar undervisningsvektorer eller hovedoppgave ved et annet institutt. Satsinger kan bidra, men andre trekk ved modellen går i en annen retning. Samarbeid må derfor være motivert av mål om bedre undervisning og forskning. Det vil også fremmes av balanse mellom instituttene som gjør det enklere å enes om overhead-delning o. lign.

3) Hvordan oppfatter man den foreslåtte fordelingen av økte tildelinger fra KD med en andel på 65% til instituttene og 35 % til fellestiltak?

Fordelingen innebærer tilsynelatende en liten styrking av instituttene i forhold til situasjonen på UMB (ca. 60% til instituttene, Innstilling, side 7). Vi tror dette er positivt. Slik Noragrics økonomiske situasjon er, er det ønskelig at mer går til instituttene. Men instituttene er også avhengig av at fakulteter og fellesadministrasjon fungerer godt. Det er vanskelig å vurdere virkningene av delingen når de økonomiske konsekvensene av sammenslåingen er så lite kjent.

4) Hvordan vurderes den foreslåtte overgangsordningen i 2014, herunder regelen for beregning av basis?

Forslaget går ikke egentlig inn i spørsmålet om den økonomiske fordelingen mellom institutter. Det vises til Fellesstyrets syn at fordeling mellom institutter ikke bør endres i 2014. Dette kan være fornuftig men en budsjettmodell bør bidra til å avklare prinsippene for slik fordeling fremover.

Noragric ser, som påpekt over, også betydelige svakheter. Noragric har i dag langt lavere basistildeling enn gjennomsnittet. Noragric vil slik sett være tjent med at mer tas ut i resultatbasert tildeling. Det ser ut til at basis går ned for alle i den nye modellen? Samtidig sier man at ingen skal komme verre ut og at man skal redusere forskningsdelen. Dette blir uklart. Noragric vil gjerne se et skifte fra et historisk fundert til en mer balansert fordelingsmodell, med (a) en *basis* som følger et prinsipp om likefordeling og (b) en *produksjonsbasert tildeling* som styrer mot universitetets mål.

En produksjonsuavhengige basis er bra for å oppnå sikkerhet, forutsigbarhet og frihet til å virkeliggjøre samfunnsoppdraget, spesielt å drive forskning og undervisning basert på akademisk frihet – og bør i hovedsak være basert på antall ansatte. Innstillingen kunne diskutert et slikt prinsipp, balansen mellom basis og produksjonsbasert tildeling, og veien frem til en rettferdig fordeling av basis.

Komiteens leder tar opp sider ved dette (Øygard, 27.02.2013). Her vises det til en sprik i forholdet mellom historisk fastsatt basis og en basis basert på forskningsbasert utdanning (tabell, side 4). Instituttene i det nye Fakultet for samfunnsvitenskap mangler ressurser til sin forskningsbaserte utdanning. Øygard foreslår at fullfinansierte studieplasser kan sikre jevnere fordeling av basis. Det er et verdifullt tiltak. Å tildele fullfinansierte studieplasser til Noragric virker rimelig gitt den betydelige veksten i studenttall. Men det er neppe tilstrekkelig, og tiltaket ligger delvis utenfor universitetets kontroll (omfang or innretning).

5) Er forutsigbarhet i tildelinger tilstrekkelig dekket gjennom den foreslått budsjettmodellen?

Forutsigbarhet er rimelig godt ivaretatt, men modellen er sårbar for politiske omprioriteringer. Hvis universitetet kan garantere betalingen for produksjon i opptjeningsåret, vil forutsigbarheten øke; det er spesielt viktig hvis den produksjon-baserte delen av budsjettet er høy.

6) Hvor godt egnet er den foreslåtte budsjettmodellen til langsiktig planlegging (3–5 år) og prognoser?

I hovedsak er den nok godt egnet men sårbar for endringer i KDs styringsmodell.

7) Hvordan vurderes mekanismene i budsjettmodellen for å sikre midler til strategiske satsinger ved instituttene?

God økonomi – i kraft av basis og uttelling for produksjon – fremmer strategisk satsing på instituttene, bl.a. gjennom ansettelser og arbeid med forskningssøknader. Felles satsinger kan styrke og profilere fakultetene, og det er også verdifullt.

8) Mener man den foreslåtte budsjettmodellen gir negative sidevirkninger?

Det risikabelt å svekke publiseringsinsentivene så kraftig, og det vil være negativt for Noragric. Skjev honorering av undervisningsvirksomhet (KDs kategorier og satser) kan redusere viljen til å ta opp studenter og utvide undervisningstilbud innen noen fag. Manglende belønning for undervisning på 400-nivå svekker forskerutdanning og faglig utvikling.

9) Alt i alt; hvor godt mener man budsjettmodellen virker som incentivsystem for å understøtte målene satt i NMBUs strategi?

Forslaget til intern budsjettfordelingsmodell (V1 FS-20/2013) inneholder fornuftige anbefalinger om rammebudsjettering som legger seg nær opp til føringene i sektoren, er relativt enkel, og gir rom for å utvikle det nye universitetet i ønsket retning. Det er dog flere punkter som er uklare og noen vi er uenige i. Det er viktig at:

- Samfunnsoppdraget – løsning av lokale og globale miljø- og utviklingsproblemer – krever tverrfaglig samarbeid med likeverd mellom institutter og fag (natur-, teknologi- og samfunnsfag)
- Modellen bør tydeligere bygge på en *basis* som følger et prinsipp om likefordeling og en *produksjonsbasert tildeling* som styrer mot universitetets mål.
- Tildeling basert på forskning og publisering bør ikke reduseres.
- Konsekvensene av modellen på basis, undervisning og forskning (totalt og per produsert enhet) for de ulike instituttene bør tydeliggjøres.
- En bør synliggjøre kostnadene ved etablering endring og drift av budsjettmodellen og den bør jevnlig evalueres med hensyn til styring, strategi, samarbeid og effektivitet vurdert i forhold til kvalitet i undervisning og forskning, langsiktige mål, samfunnsoppdraget, og ansvar i forhold til samfunn, miljø og etikk.

Jeg takker for anledningen til å komme med innspill og beklager forsinket innsending.

Med vennlig hilsen

Poul Wisborg
instituttleder

Fellestyret for UMB og NVH
v/sekretariatsleiar Jan Olav Aasbø

0110
1909

Intern høyring: Budsjettfordelingsmodell for Noregs miljø- og biovitenskaplege universitet (NMBU)

Forskningsnemnda (FoN) drøfta forslaget til budsjettfordelingsmodell for NMBU i møtet sitt 16.04.2013., og FoN takkar for høvet til å uttala seg om forslag til budsjettfordelingsmodell for NMBU. Forskningsnemnda vil rosa «budsjettmodellutvalet» for å ha lagt prinsippet om at budsjettmodellen skal vera enkel og føreseieleg til grunn for arbeidet sitt.

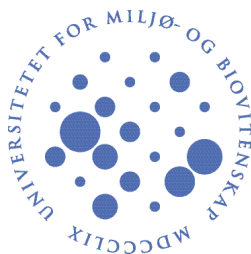
Forskningsnemnda har følgjande kommentarar til den føreslåtte budsjettfordelingsmodellen:

- a) FoN støttar opp om at forslaget til budsjettfordelingsmodell for NMBU tar utgangspunkt i dei same resultatkategoriane som KD har i sin budsjettmodell.
- b) FoN støttar også opp om prinsippet om ca. 65 % tilbakeføring til institutta, slik arbeidsgruppa foreslår.
- c) FoN ber om at ein vurderer nærare korleis ein kan premiera publiseringsaktivitet betre innanfor den føreslåtte budsjettmodellen. Budsjettfordelingsmodellen bør byggja opp under at NMBU skal vera eit forskingsintensivt universitet. Ein måte å gjera dette på, kan vera å auka tilbakeføringsprosenten til institutta til for eksempel 100% *eller meir*, når det gjeld publikasjonspoengdelen av forskingskomponenten. FoN er av den oppfatninga at det å redusera kroneverdien per publikasjonspoeng t.d., slik føreslått modell gjer, kan vera eit negativt signal nettopp i lys av at NMBU skal vera eit forskingsintensivt universitet.
- d) FoN understrekar at institutta (budsjetteiningane) også i NMBU vil stå fritt til å utarbeida eigne modellar for omfordeling og insentivordningar for publiseringsverksemd og andre resultatkategoriar knytt til forskning, slik nokre av institutta ved UMB har i dag

Med helsing

Ruth Haug
leiar for Forskningsnemnda

Ragnhild Solheim
forskningsdirektør

Svar fra ITS - Intern høring - Budsjettfordelingsmodell for Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)

Det framlagte forslaget til budsjettfordelingsmodell er i all hovedsak rettet inn mot instituttene og er tilsynelatende godt gjennomarbeidet med velbegrunnede løsninger for fordeling av budsjettmidler til instituttene. At modellen legger seg tett opp Kunnskapsdepartementets ordning synes å være fornuftig.

Imidlertid sier forslaget til fordelingsmodell svært lite om hvordan budsjettmidler til universitetsadministrasjonen skal fordeles, ut over at det skal «kreves en skatt» på 35% til fellestiltak. De ni spørsmålene er derfor i liten grad relevante for avdelinger i universitetsadministrasjonen.

En andel på 35% til fellestiltak synes på mange måter å være en fornuftig andel. Det er i tråd med andre UH-institusjoners modell og det har en brukbar grad av forutsigbarhet.

NMBU står imidlertid foran relativt store utfordringer på flere områder innen drift og administrasjon:

- 1) Selve organisasjon i NMBU er fersk og har i 2014 på langt nær falt på plass. Det er derfor mer enn nærliggende å anta at denne situasjonen vil kreve en mer omfattende administrasjon i flere år framover, sett i forhold til det man kan kalle en «normaltilstand»
- 2) Bygningsmassen ved NMBU har sine velkjente utfordringer med et enormt vedlikeholds- og utviklingsbehov, noe som vil kreve store ressurser.
- 3) Selv om det ikke er like tydelig som for DSA og teknisk avdeling, står også IT-avdelingene i en situasjon med betydelig slitasje og vedlikeholdsetterlep. IT-avdelingen ved UMB har en lønnsandel på godt over 80% og så vidt jeg kjenner til gjelder det også for IT-avdelingen på NVH.
- 4) NMBU har en ambisjon om å bli et «digitalt universitet». Det er en god ambisjon. Men det er umulig å nå ambisiøse mål med å velge minimumsløsninger og prioritere det som er «absolutt kritisk». Videre er det også slik at så godt som hele UH-sektoren har ambisjoner om å bli «digitalt ledende», hvilket vil si at det ikke er tilstrekkelig «å holde fortet» - man må faktisk satse nok til å være bedre enn gjennomsnittet på utvikling. Ved siden av at dette krever fantasi, kreativitet og «stå-på-vilje» kreves også budsjettmidler.

Oppsummert vil universitetsadministrasjonen ved NMBU stå overfor så vidt betydelige utfordringer at det er blir nødvendig med streng prioritering.

Fra ITS etterlyser vi en utredning av en egen budsjettfordelingsmodell for universitetsadministrasjonens avdelinger som ivaretar tildeling som er i tråd med de oppgaver og forpliktelser avdelingene har, og som fanger opp endringer i aktivitetsnivået og justerer tildeling basert på disse endringene. Siden alle avdelinger i universitetsadministrasjonen er grunnleggende ulike, vil en god modell måtte håndtere ressurstildeling på ulike premisser, men desto viktigere at det gjøres et godt arbeid med en slik fordelingsmodell.

En fordelingsmodell for universitetsadministrasjonen som kun slår samme eksisterende budsjetter fra de nåværende institusjonene vil være en dårlig løsning, da den i realiteten er basert på historiske, indeksregulerte tall fra svært langt tilbake, og gjenspeiler ikke dagens situasjon med de endringer som har skjedd. Fra ITS vil vi fraråde en slik tilnærming, og heller tilråde at man tar seg tid til å gå gjennom alle avdelingenes behov og foreta prioriteringer ut fra det.

Med hilsen

Geir Tutturen

Kopi

Intern høring - Budsjettfordelingsmodell for Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)

Høringssvar fra SHF

Den foreslåtte modellen virker godt gjennomtenkt og begrunnet og ser ut til å være en god modell for instituttene ved NMBU. Budsjettfordelingsmodellen sier derimot ingenting om hvordan budsjettene for sentre skal justeres.

På vegne av Senter for husdyrforsøk (SHF) og SHFs styre har jeg følgende kommentarer:

Til avsnitt 11 om sentre, klinikker og bibliotek savnes en beskrivelse av hvilken prosess som skal til for justering av budsjett for sentre som SHF. Erfaringen fra de siste årene er at basisbevilgningen ikke har vært gjenstand for en budsjettprosess, der en sammen med enheten har diskutert behov, utfordringer og muligheter. Resultatet av budsjettprosessen har kommet som en 2,5-3% justering i forsøk på å kompensere for lønnsøkning. Beløpet har blitt presentert uten annen prosess enn årsplaninnspillet. Årsplan fra enheten baseres på en gitt basisbevilgning og åpner ikke for diskusjon om størrelsen på denne. Det savnes altså en dialog. Fra SHF er det et ønske at det i en framtidig budsjettmodell beskrives:

- **at det skal gjennomføres en årlig dialog mellom økonomiavdelingen og enhetene FØR fastsettelse av basisbevilgningen.**

Spørsmål iii og viii i høringsbrevet fra sekretariatsleder i FS fokuserer på om fordelingen 65% til institutter og 35% til fellestiltak er fornuftig og om det kan hende at modellen gir negative sidevirkninger?

Når en ser på akkumulert resultat for institutter og enheter ved UMB ved overgangen til 2013 virker det påfallende hvilke overskudd de fleste institutter ser ut til å ha og hvilke underskudd det er ved sentre som SHF, FôrTek og SKP. Jeg vet at mye av pengene ved instituttene er ubenyttede midler som er øremerka prosjekter, men likevel er det skjevheter. Skyldes dette at instituttene driver bra – mens sentrene driver dårlig? Det er nok ikke så enkelt, og jeg er redd at budsjettmodellen ikke gir nok fleksibilitet til å rette opp skjevheter som kan akkumuleres over tid (og som allerede har skjedd). Jeg har ikke løsningen på hvordan det skal beskrives i modellen, men etterlyser:

- **en fleksibilitet i modellen, som gir NMBU muligheten til å justere inn skjevheter i økonomi mellom enheter og/eller institutter som oppstår over tid.**

Med hilsen

Ingvar Selmer-Olsen
Avdelingsdirektør SHF

Vedlegg: Bakgrunn for SHFs økonomiske situasjon (for de som måtte være interessert)

- SHFs resultat ble -1.459.000 i 2009 da det ble gjort flere nødvendige investeringer på eget budsjett. Året etter ble det gjort flere kortsiktige suboptimaliseringer og solgt en del brukt redskap for å pynte på resultatet, som da ble + 187.000 i 2010. Sparetiltak i et år har lett for å straffe seg det neste året. I 2011 påla LMD Bioforsk å støtte SHF med 2 mill kr pr år fordi LMD så at dette var nødvendig. Uten disse pengene hadde SHF vært nødt til å legge ned deler av virksomheten (kutte ut et eller flere dyreslag). Resultatet ble +41.000 i 2011 og -168.000 kr i 2012 til tross for denne støtten fra Bioforsk.
- NVHs bidrag til SHF har stått fast på 500.000 pr år siden 2005. Når NVH forhåpentligvis i framtida vil bruke SHF mer enn før i forskning og undervisning er det å forvente at NMBU justerer basisbevilgningene til å bli mer enn summen av dagens bidrag fra UMB og NVH. Det er helt nødvendig for at framtidig vedlikehold/fornyng av anlegget skal ivaretas.
- Når basisbevilgningen fra UMB bare økes med 2,5-3% årlig, og denne totalt sett utgjør 43 % av totalkostnadene (uten husleie og ekstraordinære prosjekter) eller 61 % av lønnsbudsjettet ved SHF, er det ikke nok til å kompensere for generell kostnadsøkning og økende vedlikeholdsbehov. SHF har prøvd å spare på driftskostnadene, men det er vanskelig når mange av innsatsfaktorene øker mye i pris (spesielt prisene på kunstgjødsel, diesel og strøm). Fjøs og innendørsmekanisering ved SHF er slitt og krever mye vedlikehold og reparasjoner. (For eksempel ble 66 kyr i løsdriftsfjøset fôra med trillebår gjennom hele påsken fordi en fôrutleggervogn var utslitt og stoppet opp. Samtidig røyk hydraulikken på gjødseltrekket i båsfjøset. Resultat: 100.000 i investering i ny fôrvogn og overtid/ekstra innleide folk gjennom påsken. Slikt skjer stadig, og vi ser alle fram til et nytt SHF.)
- *Kan ikke SHF bare øke prisene på tjenester og få balanse på den måten?* Dette er en naturlig tanke, men det er ikke en enkel medisin. SHF baserer «nettoprisene» på fullkostkalkyle minus basisfinansiering og en forventning om forsøksaktivitet. «Nettoprisene» ble i middel økt med ca 40 % i 2013. Ytterligere prisøkning er problematisk av følgende grunner:
 - o SHF har ikke garanti for oppdragsmengden. Blir det for dyrt vil forskerne velge å gjøre mindre omfattende forsøk eller feltforsøk (med mer usikkerhet og begrensninger i type data).
 - o Det blir også vanskelig for norske forskere å få en andel av felles nordiske prosjekter eller EU-prosjekter hvis det som kan gjøres i Norge blir for dyrt.
 - o Mange prosjekter er «brukerstyrte prosjekter», der bedrifter/næringa er inne med midler. Det forventes at brukernes bidrag skal være en viss prosent av totalen og dersom vi presenterer fullkostprisen for dem, vil de rygge unna. Det er derfor nødvendig med en betydelig basisfinansiering for å holde prisnivået på et nivå som gjør at det blir prosjekter.
 - o Med dagens priser for dyreleie er SHF betydelig dyrere enn SLU (Lövsta).
Noen eksempler er vist under:

	SHF (NOK)*	Lövsta (SEK)**
Mjølkeku pr dag:	145	83
Purke pr dag:	150	45
Slaktegris pr dag:	15	5

*dette er fullkostpris minus fordelt basisfinansiering (altså netto pris til forsker)

**Lövsta har ca 50% grunnfinansiering i sitt totalbudsjett, så basisfinansiering er ikke noe særnorsk fenomen.

- *Kan SHF øke effektiviteten og klare seg med færre ansatte?* Det er hele tida fokus på hvordan vi kan bruke personressursene mest effektivt. Det er mange ansatte (ca 35 + ca 5 årsverk som avløsere), noe som skyldes tungvinte løsninger (mye manuelt). Spesielt er det gamle båsfjøset, geitefjøset og sauefjøet svært tungvinte som forsøksfjøs. Resultater vi har erfart av for snau bemanning er:
 - o Slitne ansatte og mer sykemeldinger
 - o Større risiko for at vi ikke har forsvarlig bemanning ved sykdom eller tekniske problemer
 - o Mer skitne dyr fordi det ikke er bemanning nok til å skrape og strø ofte nok. Da vi en periode hadde for få ansatte fikk vi anmeldelse og krav fra Mattilsynet om at noe måtte gjøres for å sikre reinere dyr (storfe på bås). Slik kan vi ikke ha det.
 - o Arbeidstidsreglene for staten må overholdes. Skal vi unngå for mye overtid og/eller for lite hvile pr døgn og uke, må SHF ha flere ansatte enn det som er normalt for private gårdsbruk. Generelt er ikke forsøksfjøs mulig å sammenligne med kommersielle fjøs når det gjelder arbeidsforbruk. Forsøksfjøsene er bygd for relativt få dyr og er ikke store nok til at produksjonen aleine er lønnsom.
- Det er en kjensgjerning at det er dyrt å drive forsøksfjøs. Økonomien ved de fleste av landets forsøksgårder har ført til at det meste er nedlagt. Bioforsk har stengt det meste av sine forsøksfjøs rundt om i landet og Hellerud forsøksgård (Norges Vel / NOFO) ble nedlagt omkring år 2004. SHFs anlegg er derfor nå det gjenværende nasjonale anlegg for husdyrforsøk i Norge og bør drives på et forsvarlig nivå.

SHF håper at framtidige budsjettmodeller fanger opp helheten ved universitetets virksomhet og ikke bare konstrueres med tanke på instituttene. Det er et håp at infrastruktursentrene får midler som gjør at de kan drive med fokus på nøyaktighet og kvalitet og ikke først og fremst med fokus på anstrengt økonomi og innsparinger.

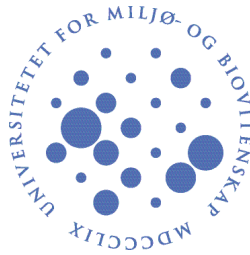
Høringsuttalelse Universitetsbiblioteket - Budsjettfordelingsmodell for Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)

Det er gjort et grundig arbeid for utvikling av en felles budsjettfordelingsmodell for NMBU. Av viktige mål modellen legger opp til å ivareta, er forutsigbarhet det første fusjonsåret og god knytning til Kunnskapsdepartementets budsjettprinsipper og resultat kategorier.

Budsjettfordelingsmodellen har en fordelingsnøkkel på 65 % til instituttene og 35 % til felles tjenester. Som et hovedprinsipp virker dette hensiktsmessig, men det må åpnes muligheter for omfordeling og prioritering av ressursene når særlige satsninger skal gjennomføres. Dette vil gjelde både mellom instituttene og fellestjenestene og innad i fellestjenestene. Universitetsbiblioteket ønsker å påpeke følgende punkter særskilt:

- NMBU Universitetsbiblioteket skal være en enhetlig gjennomgående tjeneste for universitetet. For å sikre effektiv forvaltning og fellesavtaler for NMBU med leverandører av digitale tjenester, litteratur og tidsskrifter, tror vi det er viktig at alle økonomiske ressurser til dette formålet og forvaltningen samles innunder universitetsbiblioteket. I dag er det enkelte fagområder/prosjekter som selv anskaffer litteratur, tidsskrifter mv. og i ulik grad gjør dette tilgjengelig, f.eks. ved registrering i BIBSYS.
- NMBU Universitetsbiblioteket vil være av de minste universitetsbibliotekene, og har i dag en profil hvor ca 90 % av ressursene er digital tjeneste- og samlingsutvikling. Dette er gjerne avtaler som går over 3-4 år og som kan gjøre universitetsbiblioteket sårbar ved nye større faglige satsninger. Vi er meget avhengig av innlån mv fra andre universitetsbibliotek av litteratur som mangler i egen samling. Vi tror det mye å hente på god integrering mellom instituttene og universitetsbiblioteket, og ved nye satsningsområder bør fordelingsprinsippene i budsjettmodellen kunne avvikes.
- Det samlede Studenttinget ved UMB har på møte 11. februar 2013 vurdert universitetsbiblioteket og påpekt en rekke forbedringspunkter som særlig angår studiekvalitet, faglige samlinger og tjenester, tilgjengelighet og lokaler. Det er også fremmet ønsker om utvikling ved integrering av universitetsbibliotek og skrivesenter. Videre ser universitetsbiblioteket det som viktig å støtte oppunder kvalifikasjonsrammeverkets målsettinger, ny læringsfilosofi og etablering av faglige hjem. Mao ambisjonene er store fra flere aktører og vi tror det er viktig å se nærmere på prioriteringene som kan gjøres innenfor budsjettmodellen. Dette gjelder særlig for fellestjenestene.

Helt generelt savnes en vurdering rundt prosesser for omfordeling/frigivelse av ressurser innenfor universitetet gjennom budsjettåret. Dette er det gode erfaringer med fra andre statlige områder, og det er grunn til å tro at dette bidrar til å utvikle en åpen kultur rundt ressursprosjekt og økonomi i virksomhetene.

Kommentar fra DSA på intern høring - Budsjettfordelingsmodell for Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)

Det tekniske støtteapparatet er ikke mye omtalt i modellen. DSA kommer derfor ikke med mange, og detaljerte kommentarer til dokumentet.

En modell som bygger på departementets ordning vil være en god løsning. DSA støtter dette.

Så lenge det er kamp om ressursene vil ingen budsjettmodell oppfattes som en modell som har nok incentiver og ordninger, men sammen med en god organisering bør dette kunne legge grunnlag for samarbeid.

Hvordan oppfatter man den foreslåtte fordelingen av økte tildelinger (nye studieplasser) fra KD med en andel på 65 % til instituttene og 35 % til fellestiltak?

Det er meget viktig at midler til drift av bygninger og midler til vedlikehold, oppgradering og utvikling økes vesentlig i årene framover. DSA er usikre på om 35% andelen til fellestiltak kan dekke det som skal til for å forbedre og utvikle bygningsmassen i takt med økende studentmasse. Spesielt på bakgrunn av at dagens areal ikke er tilpasset den økning og produksjonsendring som har vært i de senere årene.

US har eiendom som et av sine satsingsområder og siden departementet gjennom tildelingsbrev har økt fokuset på eiendomsforvaltning vil det være naturlig at man også framover vil jobbe for å øke ressurser som brukes til drift, vedlikehold og utvikling av bygningene. DSA mener at det ikke er beskrevet godt nok i dokumentet hvilken virkning dette vil få for tildelingen til institutter/enheter. Det er heller ikke beskrevet hvordan man skal finne ressurser til dette. Nedenfor listes noen problemstillinger som vi mener det er viktig å få avklart allerede nå.

1. Skille i tildeling og rapportering på midler til drift/vedlikehold og utvikling.

Det er viktig å legge opp til et system hvor man tydelig skiller mellom tildeling til drift og vedlikehold, herunder oppgradering av bygninger og bygningers infrastruktur og

midler til utvikling. Utvikling er nybygg, etablering av nye laboratorier, tilpassing til nytt forskningsutstyr og omgjøring av lokaler slik at de brukes til noe annet enn tidligere, fra kontor til laboratorium for eksempel.

Da dukker spørsmålet opp; skal utvikling finansieres av husleien? DSA mener nei. Drift og vedlikehold bør finansieres av internhusleie, mens utvikling bør være en egen strategi og reservepott som tildeles enheten.

2. *Utvikling – en egen strategi og reservepott i Teknisk avdeling*

I dag fungerer det slik at utvikling stort sett finansieres av husleien, når jeg mener stort sett, så er det fordi økningen av vedlikeholdsbudsjettet fra 2011 til 2012 ikke er lagt inn i det interne husleieregnskapet.

I tillegg er det slik at de midler som settes av til vedlikehold, skal dekke alle oppdukkende saker som universitetsdirektøren får på sitt bord i løpet av året. Dette gjør det vanskelig å holde seg til den vedlikeholdsplanen som vedtas i US samtidig med budsjettildelingen. Her er det rom for forbedringer dersom man skiller mer mellom drift/vedlikehold og utvikling og dersom man setter av mer midler.

3. *Hvordan sette av mere ressurser til drift og vedlikehold?*

Når man har innført en intern husleieordning, vil det være naturlig å gjøre dette ved å øke intern husleiesats. Dette er ikke beskrevet i dokumentet.

Hvor stor økning kan instituttene regne med?

Hvor ofte kommer denne økningen?

Hvor lang varslings tid får de?

Hvor tydelig er det at de ikke får ekstra midler til å betale den økte husleien med?

Dette er momenter som vi mener bør beskrives allerede nå.

Det er også mange institutt som har brukerutstyr som er dyrt og drifte og som må repareres, skiftes ofte og det er nødvendig å ha serviceavtaler. (Kjøleanlegg, gassanlegg, fryseanlegg, avtrekkskap osv). Hvordan skal disse instituttene klare å finne midler til å dekke disse kostnadene, drive god forskning og undervisning og følge arbeidsmiljølov og andre forskrifter? Kan faktor-ordningen ta høyde for dette? Dette bør diskuteres og vurderes.

4. *Økning i midler til utvikling*

Siden DSA mener at dette ikke skal gå inn i felles intern husleie, mener vi at midlene må hentes inn på annet vis. Hvordan dette skal gjøres bør beskrives.

5. *Drift av bygningene må styrkes*

Det er stadig flere ansatte og flere institutt, vi har gamle bygninger som trenger mer og mer utskifting av store og mindre deler. DSA har et driftsbudsjett med negativ utvikling. Lønnsutvikling er større enn kompensasjonen slik at denne spiser en stadig større del av tildeling, samtidig som kostnadene øker fordi det er flere som bruker husene, toalettene, søppelkassene osv. Krav til serviceavtaler og internkontroll på tekniske installasjoner og sikkerhet øker. Det er snart ikke midler til lyspærer, maling av nedslitte kontorer og andre mindre nødvendige tiltak som

meldes inn fra brukerne. Det må legges til rette for en økning i ressurstildelingen. Dette må inn i modellen nå, dersom de tallene med fordeling til instituttet skal være riktige.

Innføring av en enkel internhusleie på Adamstuen støttes.

Med hilsen

Kjersti Sørle Rimer
avdelingsdirektør

KOPI